

Celia - Näkövammaisten kirjasto

Toimintakertomus 2005

115. toimintavuosi

Sisällysluettelo

1 Johdon katsaus toimintaan	3
2 Tuloksellisuuden kuvaus	5
2.1 Toiminnan vaikuttavuus	5
2.2 Toiminnan tuloksellisuus	8
2.2.1 Toiminnallinen tehokkuus ja sen kehitys	8
2.2.2 Tuotokset ja laadunhallinta	11
A) Vaikuttavuus ja palvelukyky	11
B) Organisaation toiminta ja prosessit	16
2.2.3 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	18
2.3 Tulostulosanalyysi ja johtopäätökset	21
3 Tilinpäätöslaskelmien analyysi	22
4 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	22
LIITTEET	
LIITE 1: Asiakaskysely 2005	24
LIITE 2: Äänikirjan 50-vuotista historiaa juhliittiin	25
LIITE 3 Daisy-kuuntelulaitteiden lainaus käynnistyi	26
LIITE 4: Braille-neuvottelukunnan toimintakertomus 2005	26
LIITE 5: Celia-kirjaston organisaatio ja henkilöstö 31.12.2005	28
LIITE 6: Johtokunnan jäsenet vuonna 2005	29
TAULUKOT	
Asiakkaat 2005	30
Lainausmäärät aineistolajeittain 2005	31
Kirjahankinnat kirjakokoelmaan 2005	32
Kirjakokoelma 31.12.2005	33
Kirjatuotanto omissa tuotantoyksiköissä 2005	34
Kirjatuotanto 1991 – 2005	35

Toimintakertomus on hyväksytty Celia – Näkövammaisten kirjaston johtokunnan kokouksessa 9.3.2006.

Toiminta-ajatus

Näkövammaisten kirjaston toiminta-ajatuksena on luoda maamme näkövammaisille ja muille lukemisesteisille mahdollisuus tiedonsaantiin, opiskeluun, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen ja virkistykseen tuottamalla ja tarjoamalla käyttöön asiakkaiden tarpeet huomioon ottavaa erityisaineistoa ja asiantuntijapalveluja.

Visio

Celia-kirjasto on vahva osaaja kirjallisuuden tuottajana ja välittäjänä näkövammaisille ja lukemisesteisille henkilöille tavoitteena kansalaisten tasa-arvo kirjallisuuden ja tiedon saannissa.

Tavoitteena vuoteen 2008 mennessä on parantaa palveluiden saatavuutta ja palveluiden laatua ja tehokkuutta digitaalisen kirjaston keinoin ja osana yleistä kirjastoverkkoa. Digitaalinen kirjasto sisältää digitaaliset tuotteet ja monikanavaisen palvelumallin ja uudet jakelutiet, mm. verkkopalvelut. Kirjojen lainauksesta siirrytään kohti jakelua. Tavoitetilan toteuttamiseksi on muodostettu Celia 2008 –kehittämisojelma.

Kohderyhmä

Näkövammaisten kirjasto palvelee kaikkia lukemisesteisiä: sokeita, heikkonäköisiä, kuurosokeita, afaatikkoja, kehitysvammaisia, lihastautia sairastavia, vaikeasti lukihäiriöisiä ja muita lukemisesteisiä. Näkövammaisia arvioidaan olevan Suomessa 80 000 ja muihin vammaisryhmiin kuuluvia vähintään sama määrä.

Toimintatapa

Näkövammaisten kirjasto on opetusministeriön hallinnonalaan kuuluva valtion laitos, jonka toiminnasta on säädetty lailla 638/96 ja asetuksella 639/96. Tekijänoikeuslaki ohjaa kirjaston ääni-, piste- ja muuta kirjatutantoa. Näkövammaisten kirjasto on merkittävin ääni- ja pistekirjojen tuottaja ja valmistaja Suomessa.

Kirjaston toimialueena on koko maa. Kirjasto toimii myös ääni- ja pistekirjojen valtakunnallisena keskuskirjastona, josta myös muut kirjastot voivat kaukolainata kirjoja lukemisesteisille asiakkailleen.

Näkövammaisten kirjaston yhteydessä toimii Braille-neuvottelukunta pistekirjoituksen ja näkövammaisten oppimateriaalien asiantuntijaelimenä. Neuvottelukunnan tehtävistä on säädetty Näkövammaisten kirjaston asetuksessa 639/96.

Arvot

Asiakaslähtöisyys

Arvostamme asiakkaitamme ja otamme palveluissamme ja niiden kehittämisessä huomioon heidän tarpeensa.

Palvelemme asiakkaitamme luotettavasti ja tehokkaasti.

Toimiva työyhteisö

Otamme vastuun omasta työstämme ja arvostamme toisiamme ja toistemme työtehtäviä.

Teemme yhteistyötä toistemme kanssa toimien innostavasti, kannustavasti, avoimesti ja joustavasti.

Toimimme tuloksellisesti käyttäen voimavarat parhaalla mahdollisella tavalla hyväksi.

Asiantuntevuus

Teemme työmme ammattitaitoisesti ja asiantuntevasti.

Haluamme oppia uutta, seurata aikaamme ja kehittyä työssämme ja toiminnassamme.

Olemme aktiivisessa vuorovaikutuksessa sidosryhmiemme kanssa.

1 Johdon katsaus toimintaan

Näkövammaisten kirjaston vuosi 2005 eteni tulostavoitteiden mukaisesti, mutta yllätyksiltäkään ei vältytty.

Kirjaston perustoiminnan - kirjatutannon ja palvelun - tulostavoitteet ylitettiin odottamattoman korkeilla suoriteluvuilla. Kauno- ja tietokirjallisuuspalveluiden käyttö kasvoi 18 %. Oppikirjapalveluiden puolella uusia oppikirjoja tuotettiin huippumäärä: 29 % enemmän kuin edellisellä vuonna. Monen tasaisen vuoden jälkeen palveluiden käyttö lisääntyi siten huomattavasti.

Tulokset osoittavat, että kirjaston palveluille on edelleen runsaasti kysyntää. Tulokset kertovat myös henkilökunnan venymiskyvystä, sillä samanaikaisesti kirjastossa on käynnissä laaja kehittämisshanke - Celia 2008 -kehittämishjelma - monine uudistusprojekteineen.

Celia 2008 –kehittämishjelma eteni keskeisiltä osiltaan tavoitteiden mukaisesti. Kirjaston uusimman palvelumuodon, Daisy-omakirjalainauksen, suunnittelu ja toteutus eteni aikataulussa ja omakirjalainaus käynnistyy suunnitelman mukaisesti keväällä 2006. Omakirjalainauksen rinnalla on käynnistynyt Daisy-kuuntelulaitteiden jakelu Näkövammaisten Keskusliitto ry:n toimesta. Nämä kaksi projektia - Daisy-omakirjalainaus ja Daisy-kuuntelulaitteiden jakelu - tukevat hyvin toisiaan ja ovat samalla edellytyksiä toinen toisilleen.

Analogisen äänikirjakokoelman digitointi käynnistettiin, mutta digitointia ei saatu heti toimimaan suunnitellulla vauhdilla ja tavoitteesta jäätiin jälkeen. Ero saadaan kuitenkin kurotuksi umpeen vuoden 2006 aikana. Celia 2008 -kehittämishjelman etenemistä vaikeutti markkinaoikeuteen tehty valitus digitaalisen arkistojärjestelmän hankintapäätöksestä. Valituksen vuoksi digitaalisen arkistojärjestelmän hankinta viivästyi ja se saadaan toteutetuksi vasta vuonna 2006.

Edellä mainitut viivästyksiset eivät kuitenkaan hidasta uudistuvien palveluiden käyttöönottoa. Celia 2008 –kehittämishjelma etenee hyvin eikä vuoden 2006 tulostavoitteita tarvitse viivästyksen vuoksi korjata. Uusi tekijänoikeuslaki tuli myös oikeaan aikaan voimaan 1.1.2006 mahdollistaen omakirjalainauksen käynnistämisen ja oppikirjapalveluiden puolella äänikirjamyynnin aloittamisen.

Toiminnan tuloksellisuus näkyi myös yksikkökustannusten alenemisena. Yksikkökustannusten alenemista on odotettavissa enemmänkin tulevina vuosina Daisy-omakirjalainauksen lisääntyessä. Kaiken kaikkiaan vuosi oli hyvä ja työntäyteinen, joskin kaikille - niin henkilökunnalle kuin esimiehillekin - raskas.

Helsingissä 28.2.2006

Marketta Ryömä
Kirjastonjohtaja
marketta.ryoma@celialib.fi

Avaintulokset 2005

	2005	2004	Muutos -04/05
Käyttö ¹⁾			
Kauno- ja tietokirjallisuuslainat	348 227	294 992	18,0 %
Oppikirjatoimitukset	3 955	3 298	19,9 %
Asiakkaat			
Lainaaaja, joista	11 685	12 805	⁴⁾
oppikirjapalveluiden asiakkaita	1 078	970	11,1 %
Kirjatuotanto ja -hankinta			
Kirjatuotanto ²⁾			
Kauno- ja tietokirjallisuus, nimekettä	1 295	1 069	21,1 %
Oppikirjat, nimekettä	621	482	28,8 %
Kirjatuotanto yhteensä	1 916	1 551	23,5 %
Kirjahankinta ³⁾			
- hankittu valmiina markkinoilta, nimekettä	300	418	-28,2 %
Kirjatuotanto ja-hankinta yhteensä	2 216	1 969	12,5 %
Henkilöstö yhteensä, josta	65,4	64,3	1,7 %
- vakituiset ja ruuhka-apu (htv)	63,2	61,6	2,6 %
- työllisyysvaroin palkatut (htv)	2,2	2,7	-18,5 %
Toimintamenot (1000 €)			
Kirjaston toimintamenomomentti	5 715	5 252	8,8 %
- josta postimaksujen osuus	1 447	1 306	10,8 %
Muut rahoituslähteet valtion budjetista	260	472	-45 %

¹⁾ Yksikkönä on kirja, ei enää fyysinen kappale.

²⁾ Itse tehdyt ja muualla teetetyt kirjat

³⁾ Markkinoilta valmiina ostetut kirjat

⁴⁾ Rekisteröityneet asiakkaat 31.12.2005. Luku ei ole vertailukelpoinen vuoden 2004 luvun kanssa.

2 Tuloksellisuuden kuvaus

2.1 Toiminnan vaikuttavuus

Näkövammaisten kirjaston toiminnan yhteiskunnallisena tavoitteena on kansalaisten tasa-arvo kirjallisuuden saannissa sekä koulunkäynnissä ja opiskelussa. Kirjasto toteuttaa omalta osaltaan opetusministeriön tavoitteita tasa-arvoisten ja saavutettavien koulutus- ja kirjastopalveluiden järjestämiseksi.

Näkövammaisten kirjasto toteuttaa yhteiskunnallista vaikuttavuustavoitettaan ensisijaisesti perustoimintansa - kirjatuotannon ja kirjallisuuden käyttöön välittämisen - kautta. Kirjasto tuottaa erityisaineistoja ja tarjoaa niitä asiakaskuntansa käyttöön lainaamalla, myymällä, verkkoteitse tai yleisten kirjastojen välityksellä.

Näkövammaisten kirjaston tulossopimukseen on kirjattu kaksi strategista vaikuttavuustavoitetta, jotka ovat:

- Näkövammaiset ja muut lukemisesteiset koululaiset ja opiskelijat saavat tarvitsemansa oppimateriaalin
- Näkövammaisten ja lukemisesteisten kirjallisuuden ja tiedon tarpeeseen vastataan

Kirjasto toimii myös alansa asiantuntijalaitoksena ja kirjaston asiantuntijatyöllä saavutettavuuden edistämiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa on selkeä yhteiskunnallinen ulottuvuus. Kirjaston asiantuntijatoiminta on kuitenkin suppeata voimavarojen ohjautuessa ydintoiminnan hoitamiseen ja kehittämiseen.

Miten hyvin kirjasto yhteiskunnallisten tavoitteiden toteuttamisessa onnistuu, on sidoksissa kirjaston palvelukykyyn suhteessa potentiaaliseen asiakaskuntaan ja -tarpeisiin. Vaikuttavuuden kuvauksena seuraavassa käytetään sekä sanallista kerrontaa että soveltuvin osin suoritteiden määrätietoja ja suhdelukuja. Arviot ovat kirjaston itsearviointin tuloksena tuotettuja. Tarkemmat erittelyt ja tilastolliset kehitystrendit ovat luettavissa toimintakertomuksen luvusta 2.2. ja liitetaulukoista. Kirjasto ei ole tehnyt erillisiä vaikuttavuustutkimuksia, mutta uusimman asiakaskyselyn tulokset ovat luettavissa liitteestä 1.

1. Näkövammaiset ja lukemisesteiset henkilöt saavat tarvitsemansa oppimateriaalin

Näkövammaiset ja lukemisesteiset koululaiset käyvät koulua pääsääntöisesti oman kunnan peruskoulussa tai lukiossa ja jatkavat niistä toisen ja kolmannen asteen oppilaitoksiin ja korkeakouluihin. Erityiskoulut ja -oppilaitokset tukevat toiminnallaan tätä pääväylää.

Näkövammaisten kirjaston tehtävänä on tuottaa koulunkäynnissä ja opiskelussa tarvittavat oppikirjat saavutettavaan muotoon: äänikirjoiksi, pistekirjoiksi tai elektronisiksi kirjoiksi. Kirjaston tarjoama palvelu on osittain maksullista.

Vuoden 2005 tulossopimuksen mukaan kirjasto tuottaa 97-prosenttisesti näkövammaisten koululaisten oppikirjat sekä tutkintoa suorittavien opiskelijoiden tutkintovaatimuksissa olevat kirjat, yhteensä noin 550 uutta nimekettä. Lukihäiriöisille oppilaille lainataan olemassa olevaa aineistoa.

Näkövammaisia koululaisia ja opiskelijoita oli kirjaston palveluiden käyttäjinä 377 henkilöä (+ 15 %). Näkövammaisten asiakkaiden määrä on noussut viiden vuoden aikana noin sadalla. Osa heikkonäköisistä koululaisista ja opiskelijoista ei käytä kirjaston palveluja, vaan selviää opiskelusta optisten apuvälineiden ja lukutelevision avulla. Kirjasto tuotti 620 uutta oppikirjanimekettä (+ 29 %). Uusien tuotettujen kirjojen määrä oli poikkeuksellisen korkea. Asiakasmäärällä ja kirjatutannon määrällä mitattuna vaikuttavuus lisääntyi merkittävästi. Oppikirjojen laatutasoa on kehitetty viime vuosien aikana monella tavalla. Tärkein uudistus on ollut vuonna 2004 käyttöön otettu digitaalinen Daisy-äänikirja.

Kirjasto arvioi palvelun tason näkövammaisille peruskoululaisille ja lukiolaisille (331 henkilöä) varsin hyväksi, kun otetaan huomioon, että kirjasto valmistaa monia saman oppiaineen kirjasarjoja ja valmistaa samasta kirjanimekkeestä erilaisia versioita (äänikirja, pistekirja, elektroninen kirja).

Kirjasto arvioi palvelun tason näkövammaisille korkeakouluopiskelijoille (43 opiskelijaa) melko hyväksi, vaikka kirjasto ei voi sitoutua valmistamaan kaikkia opiskelussa tarvittavia kirjoja, vaan ainoastaan tutkintovaatimuksissa olevat tenttikirjat.

Näkövammaisilta toisen asteen opiskelijoilta - lukiolaisia lukuun ottamatta - on tullut kirjatilauksia toistaiseksi vähän. Kirjasto on pystynyt tuottamaan kysytyt kirjat, mutta kirjatutantoa ei ole mahdollista lisätä nykyvoimavaroin. Mikäli ammatillisen erityisopetuksen strategia toteutuu, tuo se kirjaston palveluille kokonaan uuden asiakasryhmän ja kysynnän.

Muiden erityisryhmien palvelun taso ei ole ollut hyvä.

Kirjastolla oli 700 muihin erityisryhmiin kuuluvaa oppikirjapalveluiden asiakasta, joista lukihäiriöiset ovat ylivoimaisesti suurin ryhmä. Lukihäiriöisten asiakkaiden määrä oppikirjapalveluissa on lisääntynyt vuodesta 2000 250 %. Kirjasto ei ole ottanut uusia lukihäiriöisiä asiakkaita syksyn 2004 jälkeen.

Kirjasto odottaa palvelutason lukihäiriöisille parantuvan vuonna 2006, kun uusi tekijänoikeuslaki tuli voimaan ja kirjasto voi käynnistää äänitettyjen oppikirjojen myynnin 1.3.2006.

2. Näkövammaisten ja lukemisesteisten kirjallisuuden ja tiedon tarpeeseen vastataan

Näkövammaisten kirjasto toimii valtakunnallisena kirjastona palvelen eri puolella Suomea asuvia asiakkaita. Suurin osa asiakkaista on henkilöasiakkaita, mutta kirjastolla on myös laitosisiakkaita, kuten yleisiä kirjastoja, vanhain- ja hoivakoteja. Lainaustalvet ovat maksuttomia.

Kirjaston tulossopimuksen mukaan kirjasto tuottaa uusia kauno- ja tietokirjallisuuden nimekkeitä näkövammaisille ja muille lukemisesteisille soveltuvassa muodossa määrän, joka on n. 33 % Suomessa vuosittain julkaistavasta yleisestä kirjallisuudesta. Kirjasto välittää kirjallisuutta asiakkaiden käyttöön paikallisena palveluna, postitse ja tietoverkon kautta. Potentiaalisen asiakaskunnan määrä on noin 40 000 henkilöä.

Kirjasto tuotti vuoden aikana 1 295 uutta kirjanimekettä, joka vastaa 36 % Suomessa vuosittain julkaistavasta yleisestä kirjallisuudesta. Kirjalainoja välitettiin 348 230 kappaletta, mikä on 18 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Lainauksessa tapahtui merkittävä nousu monen vuoden tasaisen vaiheen jälkeen. Kirjatutannon ja lainauksen määrällä mitattuna vaikuttavuus lisääntyi.

Asiakkaita kirjastolla oli 11 700, joista laitosisiakkaita 540. Potentiaalisen asiakaskunnan määräksi arvioidaan 40 000 henkilöä, mikä on noin prosentti väestöstä. Kirjasto on tavoittanut arviolta 25 % palveluidensa tarvitsijoista. Potentiaalisessa asiakaskunnassa on runsaasti heikönäköisiä ikäihmisiä ja lukihäiriöisiä henkilöitä.

Todellisuudessa kirjaston palveluiden käyttäjiä on jonkin verran enemmän kuin 11 700, sillä Näkövammaisten kirjasto tarjoaa palveluitaan käytettäväksi myös yleisten kirjastojen kautta. Näkövammaisten kirjaston kirjoja lainattiin yleisistä kirjastoista 35 000 kertaa (+6 %). Kirjaston tavoitteena on edelleen kehittää ja lisätä palveluidensa käyttöä yhteistyössä yleisten kirjastojen kanssa. Tällä tavoin kirjasto toteuttaa omalta osaltaan myös opetusministeriön aluestrategiaa ja kulttuurin saavutettavuusstrategiaa.

Daisy-kirjojen omakirjalainauksen käyttöönotto vuonna 2006 antaa kirjastolle mahdollisuuden tarjota palveluita suuremmalle asiakaskunnalle ja lisätä lainaustoimintaa.

3. Näkövammaisten ja lukemisesteisten tiedon saannin edellytykset ja palveluiden saatavuus paranee

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden näkökulmasta huomionarvoista on myös se kehittämistoiminta, jota kirjasto toteuttaa omien palveluidensa saatavuuden parantamiseksi ja siten palveluidensa yhteiskunnallisen vaikuttavuuden lisäämiseksi, sekä se asiantuntijatyö, jolla kirjasto on edistänyt saavutettavuutta yhteiskunnassa.

Tähän on koottu muutama kirjaston tulossopimuksen keskeinen tavoite ottaen huomioon opetusministeriön strategiset painotukset.

Osana hallituksen tietoyhteiskuntaohjelmaa valtion laitoksia ohjataan ottamaan käyttöön tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntäviä ratkaisuja palveluiden laadun, tehokkuuden ja saatavuuden parantamiseksi. Näkövammaisten kirjastossa digitaalisten tuotteiden ja palveluiden käyttöönotto on monen vuoden hanke ja siinä ajankohtaisessa asemassa on digitaalisten Daisy-äänikirjojen omakirjalainauksen käyttöönotto. Sen valmistelut käynnistyivät vuonna 2005 ja käyttöönotto tapahtuu 2006.

Daisy-omakirjalainaus tulee muutaman vuoden kuluessa korvaamaan perinteisen c-kasettilainauksen. Daisy-omakirjalainaus tehostaa kirjaston toimintaa ja antaa kirjastolle mahdollisuuden palvella suurempaa asiakaskuntaa. Palvelu tuottaa hyötyjä myös asiakkaille. Omakirjalainaus on sekä laatuhanke, kulttuurin saavutettavuushanke että tuottavuushanke. Daisy-omakirjalainaus tulee parantamaan myös äänikirjapalvelua yleisten kirjastojen kautta.

Lastenkulttuurin edistäminen on ollut yhtenä opetusministeriön painopisteenä usean vuoden ajan. Kirjasto on vahvistanut omaa lastenkirjastotoimintaansa vuodesta 2004 alkaen (ks. vuosien 2004 ja 2005 toimintakertomukset). Lasten koskettelukirjojen laadun ja saatavuuden edistämiseksi kirjasto on ollut mukana EU:n rahoittamassa Tactus-koskettelukirjaprojektissa vuodesta 2000 lähtien. Tactus-projektin ansiosta kirjasto on saanut kokoelmaansa vuosittain merkittävän määrän uusia lasten koskettelukirjoja ja on pystynyt siten uudistamaan koskettelukirjavalikoimaansa.

2.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

2.2.1 Toiminnallinen tehokkuus ja sen kehitys

Kirjaston vuoden 2005 kustannuslaskenta perustuu toimintolaskentaan, joka puolestaan pohjautuu otantapohjaiseen työajanseurantaan lukuun ottamatta maksullista toimintaa, jossa työajanseuranta on jatkuvaa.

Kirjaston tavoitteena on ottaa uudistettu toimintolaskenta ja jatkuva työajanseuranta kokonaisuudessaan käyttöön vuonna 2006.

Suurimman tulosalueen muodostaa kirjastopalvelut, jonka kustannukset, 4 655 081 euroa, olivat 77,3 % kirjaston kokonaiskustannuksista.

Oppikirjapalveluiden tulosalueen kustannukset olivat 1 123 486 euroa eli 18,6 % kirjaston kokonaiskustannuksista. Asiantuntijatoiminnan kustannukset olivat 38 754 euroa eli 0,6 % ja toimitalohankkeen kustannukset 207 120 euroa eli 3,5 % kokonaiskustannuksista.

Kirjastopalveluiden tulosalueella keskeinen yksikkökustannus on kirjalainan keskihinta, joka vuonna 2005 oli 13,37 euroa (- 6 %). Keskihintaan sisältyvät myös kauno- ja tietokirjallisuuden hankintaan ja tuottamiseen liittyvät kustannukset, kirjatieokannan ja verkkopalveluiden ylläpito sekä kirjaluettelot, osuus tukitoiminnan kustannuksista (hallinto ja atk), lainaustoimintaa tukevat ja muut oheispalvelut (neuvonta, tietopalvelu, satutunnit ja muut yleisötilaisuudet, kirjastoesitykset vierailijoille) sekä postimaksut.

Keskihinnan alenemiseen vaikutti kirjallisuuden voimakas kasvu, sillä lainaus lisääntyi 18 %.

Oppikirjapalveluiden tulosalueella keskeinen yksikkökustannus on oppikirjatoimitus asiakkaalle. Oppikirjat tuotetaan asiakkailta tulleiden tilausten mukaan ja palvelulle on ominaista, että yksi kirja voidaan valmistaa vain yhtä tilaajaa varten. Näin ollen oppikirjatoimituksen keskihinta on huomattavasti korkeampi kuin kauno- ja tietokirjallisuuspalveluiden puolella. Oppikirjatoimituksen keskihinta oli 284,07 euroa (- 4,4 %). Keskihinnan laskuun vaikutti toisaalta olemassa olevan tuotantokapasiteetin tehokkaampi käyttö - oppikirjatuotanto lisääntyi 29 %, toisaalta oppikirjatoimitusten lisääntyminen 20 %.

Tuotetun äänikirjan peruskappaleen eli originaalin keskihinta oli kirjaston omassa tuotannossa 763 euroa (- 16,7 %) ja tuotetun piste- tai elektronisen kirjan keskihinta 914 euroa (- 9,6 %). Oppikirjojen tuottaminen on kalliimpaa, sillä piste- tai elektronisen oppikirjan tuotantokustannus oli 1 543 euroa (+ 6,2 %). Kirjatuotannon kustannukset ovat merkittävä menoerä kirjaston palveluiden järjestämisessä.

Työn tuottavuus ilmenee sivun 10 taulukosta. Ns. kokonaistuottavuuslukuja kirjastolla ei toistaiseksi ole käytettävissä. Kirjasto on parhaillaan mukana opetusministeriön ja tilastokeskuksen projektissa, jossa määritellään tuottavuusmittarit valtion kulttuurilaitoksille.

Kirjaston maksullinen toiminta koskee peruskoulu- ja lukiotason maksullista oppikirjapalvelua. Kustannusvastaavuuslaskelman mukaan maksullisen toiminnan tuotot olivat 27 817 euroa ja niillä katettiin 5 % maksullisen toiminnan kokonaiskustannuksista. Maksullinen oppikirjapalvelu on erittäin tuottavaa.

Yhteenveto toimintamenoista, kustannuksista ja henkilöstöresursseista tulosalueittain 2005

Tulosalue	Menot yht. €	Josta palkat €	Henkilötyö- vuodet
Oppikirjapalvelut	1 123 486	488 363	16,7
Kauno- ja tietokirjallisuus- palvelut	4 655 081	1 405 970	48,0
Asiantuntijatoiminta	38 754	20 817	0,7
Projektit: toimitalohanke	207 120	-	-
Hallinto- ja tukipalvelut (tulosalueen kustannukset on vyörytetty muille tulosalueille)	-	-	-
Kustannukset yhteensä - 05	6 024 441	1 915 150	65,4
Kustannukset yhteensä - 04	5 762 461	1 841 919	64,3

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma 2005

TUOTOT €
maksullisen toiminnan tuotot 27 817

KUSTANNUKSET
maksullisen toiminnan erilliskustannukset

aineet tarvikkeet ja tavarat	32 923
henkilöstökustannukset	406 298
vuokrat	31 754
palvelujen ostot	39 637
	<u>510 612</u>

maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista

tukitoimintojen kustannukset	65 205
poistot	10 312
korot	1 233
osuus yhteiskustannuksista	<u>76 750</u>

Kokonaiskustannukset yhteensä 587 362

ALIJÄÄMÄ 559 545

Käytetty hintatuki 434 000

ALIJÄÄMÄ HINTATUEN JÄLKEEN 125 545

Laskelma perustuu toimintolaskentaan ja maksullisuuden osalta jatkuvaan työajan seurantaan.

Kustannukset ja tuottavuus 2005

Yksikkökustannukset ¹⁾ €

Palvelut	2003	2004	2005
Oppikirjatoimituksen keskihinta	344,02	297,27	284,07
Kirjalainan keskihinta	12,63	14,23	13,37

Kirjatuotanto	2003	2004	2005
Äänikirja			
peruskappale	887,79	916,78	763,75
kopio	45,54	40,10	44,13
Piste- ja elektroninen kirja			
peruskappale	1096,74	1011,57	914,05
kopio	128,05	159,97	211,31
Piste- ja elektroninen oppikirja			
peruskappale	1541,02	1453,33	1543,44

Kirjatuotanto kirjaston omissa tuotantoyksiköissä

	2003	2004	2005
Pisteitetty originaalisivu	2,29	2,24	2,30
Tulostettu pistekirjasivu	0,45	0,52	0,49
Äänitystunti	77,55	83,73	61,27
Kopioitu äänikirjakasetti	3,05	3,45	26,24

Tuottavuus ²⁾

Kirjastopalvelut	2003	2004	2005
Kirjalainoja/htv	9 313	8 964	10 287

Kirjatuotanto kirjaston omissa tuotantoyksiköissä

	2003	2004	2005
	kpl/htv	kpl/htv	kpl/htv
Pisteitettyjä originaalisivuja	33 272	37 294	42 102
Tulostettuja pistekirjasivuja	121 947	111 195	126 344
Äänitystunteja	1 088	873	1 747
Kopioituja äänikirjakasetteja	23 155	18 005	4 727

¹⁾ Sisältävät kirjatuotannon ja -hankinnan kustannukset sekä osuuden hallinto- ja tukitoimintojen kustannuksista.

Yksikkökustannukset on laskettu nimellisarvoisina.

²⁾ Henkilötyövuodet eivät sisällä hallinto- ja tukitoimintojen työvuosia.

³⁾ Vuoden 2005 yksikkö on äänikirjakopio. Luku ei ole vertailukelpoinen edellisten vuosien lukujen kanssa.

2.2.2 Tuotokset ja laadunhallinta

A) Vaikuttavuus ja palvelukyky

Tulostavoite 1: Näkövammaiset ja muut lukemisesteiset koululaiset ja opiskelijat saavat tarvitsemansa oppimateriaalin

Oppikirjojen tuottaminen

Kirjasto tuotti yhteensä 621 oppikirjaa. Vuoteen 2004 kasvua oli 29 %. Tulostavoite oli tuottaa 550 nimekettä. Kasvu on osin seurausta peruskoulun ja lukion opetussuunnitelmien muutoksesta, joka näkyi kirjatilausmäärien kasvuna. Myös muutamat uudet yliopisto-opiskelijat kasvattivat tilausmääriä.

Celian äänikirjatuotannossa tehtiin 291 äänioppikirjaa. Kasvua vuoteen 2004 tuli 68 %. Kaikki äänioppikirjat tuotettiin digitaalisiksi Daisy-cd-rom-kirjoiksi. Pisteoppikirjoja tehtiin 180 nimekettä, 31 % enemmän kuin vuonna 2004. Elektronisten oppikirjojen tuotanto laski edeltävästä vuodesta ja oli 150 nimekettä (-13 %).

Oppikirjojen käyttöön välittäminen

Oppikirjapalveluilla oli 1078 asiakasta. Kasvua vuoteen 2004 oli 11 %. Muita kuin näkövammaisia (lähinnä lukihäiriöisiä) asiakkaita oli 701.

Kirjastoon tulleista oppikirjatilauksista kirjasto toteutti kaikki (100 %) näkövammaisten peruskoululaisten ja lukiolaisten tarvitsemat oppikirjat 275 oppilaalle. Kirjaa ei aina ole pystytty tuottamaan siinä muodossa kuin koululainen on halunnut.

Kirjasto toteutti myös kaikki näkövammaisilta toisen asteen opiskelijoilta tulleet kirjatilaukset. Tutkintoa suorittavien näkövammaisten korkeakoulu- ja muiden opiskelijoiden tilaamat kirjat toteutettiin 97-prosenttisesti 43 opiskelijalle. Kirjasto ei pystynyt tuottamaan kaikkea opinnäytetöissä tarvittavaa lähdeaineistoa.

Kirjasto ei ole voinut ottaa uusia lukihäiriöasiakkaita syksyn 2004 jälkeen. Asiakkaana jo oleville lukihäiriöisille kirjasto lainasi äänitettyjä oppikirjoja oppikirjakokoelmasta, mikäli kirja oli saatavilla.

Tiedot saatavilla olevista oppikirjoista ovat Celianetissä

Oppikirjatuotanto (uudet nimekkeet)

	2005	2004	04/05
Äänitetyt kirjat	291	173	68 %
Pistekirjat	180	137	31 %
Elektroniset kirjat	150	172	-13 %
Yhteensä	621	482	29 %

Vaikuttavuus

795 oppikirjatoimitusta, ei palautettu kirjastoon
3160 oppikirjalainaa, palautettiin kirjastoon

1078 oppikirjapalveluiden asiakasta (+11%), joista
701 muita kuin näkövammaisia

Tulostavoite 2: Näkövammaisten ja lukemisesteisten kirjallisuuden ja tiedon tarpeeseen vastataan

Kauno- ja tietokirjallisuuden tuottaminen ja hankkiminen

Kirjasto tuotti yhteensä 1295 kauno- ja tietokirjanimekettä, kun tuotanto vuonna 2004 oli 1069 kirjaa (+21 %). Tulostavoite (n. 950 nimekettä) ylitettiin. Kauno- ja tietokirjallisuuden osuus kokonaistuotannosta oli 68 %.

Uusia äänikirjoja tuotettiin 797 nimekettä (+ 8 %). Äänitykset olivat digitaalisia. Uusia pistekirjanimekkeitä tuotettiin 202 kappaletta (-19 %) ja elektronisia verkkokirjoja 296 kappaletta (+ 270 %). E-kirjoja tuotettiin vanhoista pistekirjatiedostoista kirjaston ulkopuolisen rahoituksen turvin 94 kappaletta, minkä lisäksi vuoden alusta uusien pistekirjojen tiedostoista tuotettiin yleensä myös e-kirja. E-kirjojen tulostavoite (n. 250 e-kirjaa) ylitettiin.

Suhteessa Suomessa vuosittain julkaistun yleiseen kirjallisuuteen kokonaistuotannon osuus oli 36 % ja suomenkielisen äänikirjatuotannon osuus 20 %.

Äänikirjojen lainakopioita tuotettiin alkuvuodesta pääasiassa c-kaseteille. Digitaalisille Daisy-levyille tuotettiin kopioita valikoiden. Huhtikuusta 2005 lähtien kaikista uutuskirjoista tuotettiin lainakopioita sekä c-kaseteille että cd-rom-levyille.

Kirjatuotantoa täydennettiin hankkimalla markkinoilta 300 kirjaa, joista 267 oli ruotsin- ja vieraskielisiä äänikirjoja.

Kauno- ja tietokirjallisuuden käyttöön välittäminen

Kirjaston rekisteröityneiden asiakkaiden määrä oli 31.12.2005 11 685 henkeä (-9 %). Heistä 1196 oli uusia lainaajia ja 540 laitosisiakkaita. Kokonaisasiakasmäärän lasku johtuu uudesta tilastointitavasta (aiempina vuosina lainaajaluvuissa on ollut mukana myös toimintavuoden aikana poistuneet asiakkaat). Asiakkaista 94 % oli analogisten äänikirjojen lainaajia, 22 % digitaalisten äänikirjojen ja elektronisten kirjojen lainaajia sekä 10 % pisteaineistojen lainaajia.

Lainaus kasvoi vuodesta 2004 18 %. Kahtena aikaisempana vuonna lainaus oli laskenut. Vuonna 2004 lasku oli 5,6 % ja 3 % vuonna 2003. Vuonna 2004 lainausmääriä laski muutto, jonka aikana kirjasto oli suljettu. Vuonna 2003 lainausmäärää laski uuden kirjastojärjestelmän käyttöönotto ja siitä johtuva palvelukatkos.

E erityisen paljon lisääntyi verkkokirjojen käyttö, 46 %. Äänikirjalainoista 4,2 % oli Daisy-äänikirjoja. Yleisten kirjastojen kautta välitettiin n. 35 000 lainaa.

Kirjakokoelmassa on 27 900 äänikirjanimekettä, joista digitaalisena 1 660 nimekettä. Pistekirjanimekkeitä on 6780 ja verkkokirjoja 869.

Kirjaluettelot

Vuoden aikana julkaistiin uutuuksluetteloiden lisäksi seuraavat kirjaluettelot:

- Suomenkieliset äänikirjat 2004
- Suomenkieliset äänikirjat 1999 - 2003
- Lasten ja nuorten kirjallisuus 1972 - 2003
- Svenska talböcker 1976 – 1990, 2004
- Vieraskieliset äänikirjat 2000 - 2004
- Kuopion varastokirjastoon lähetetyt kirjat
- Koskettelukirjat / Taktliböcker

Uutuuksluettelot julkaistiin myös Airut- ja Finlands Synskadade -lehdissä, Näkövammaisten Keskusliitto ry:n THP-verkossa ja Celian kotisivuilla <http://www.celialib.fi/lainaus/index.html>

Muuta

Vuoden aikana kirjastoon tutustui n. 1830 vierailijaa. Kirjastolla oli oma esittelyosasto Helsingin Kirjamessuilla 27. - 30.10. Teemana oli äänikirja 50 vuotta.

Näkövammaisten kulttuuripalvelu ry ja Näkövammaisten kirjastoyhdistys ry järjestivät kirjaston tiloissa kaksi kirjailijailtaa. Kirjailija Helena Sinervo oli vieraana huhtikuussa ja kirjailija Hannu Mäkelä lokakuussa.

Kauno- ja tietokirjallisuuden tuottaminen, hankkiminen ja käyttöön välittäminen

Vaikutavuus

348 227 kirjalainaa (+18%)
11 685 lainaajaa (-8,7%)

Tuotantomäärä

	2005	2004
Aineiston teettäminen ulkopuolella	624	560
Aineiston valmistaminen kirjastossa	671	509
Hankittu valmiina markkinoilta	300	418
Kaikki yhteensä	1 595	1 487

Kokonais- tuotannon osuus ¹⁾

	2005	2004
Suomessa vuosittain julkaistavasta yleisestä kirjallisuudesta (3 600 nim.)	36 %	34 %

Suomenkielisen äänikirjatuotannon osuus ²⁾

	2005	2004
Suomessa vuosittain julkais- tavasta yleisestä suomenkielisestä kirjallisuudesta (3 400 nim.)	21 %	21 %

¹⁾ Vertailuluvun lähde Suomen kustannusyhdistys ry:n vuositilasto 2004: nimiketuotanto, uutuu-
tuudet. Kun vertailulukuna käytetään Helsingin yliopiston kirjaston tilastoa Suomessa julkais-
tusta kirjallisuudesta 2004 (n. 10 000 nim.), on %-osuus 13.

Kirjaston kokonaistuotantoon (1 295 nimekettä) on laskettu mukaan tuotetut äänikirjat, piste-
kirjat ja elektroniset kirjat.

²⁾ 714 nimekettä

Tulostavoite 3: Näkövammaisten ja lukemisesteisten tiedon saannin edellytykset ja palveluiden saatavuus paranee

Daisy-kirjojen tarjoaminen asiakkaille

Daisy-äänikirjajärjestelmän käyttöönotto on Celia-kirjaston keskeisin tavoite toimintakaudella 2005 – 2008.

Kauno- ja tietokirjallisuuden lainaaminen Daisy-äänikirjoina oli tarkoitus aloittaa vuonna 2005 pienimuotoisesti. Koska Näkövammaisten Keskusliitto ry haki ja sai Raha-automaattiyhdistykseltä tukea Daisy-kuuntelulaitelainauksen käynnistämiseen kirjaston asiakkaille, kirjasto nopeutti aikataulua. Huhtikuusta 2005 lähtien kaikki uutuuskirjat tuotettiin sekä c-kasetti- että Daisy-muodossa.

Siirtymisestä Daisy-standardin mukaisiin kirjoihin vuoden 2008 loppuun mennessä laadittiin Daisy-käyttöönottoprojektin puiteissa erillinen viestintäsuunnitelma. Projektipäällikkönä oli tuotantopäällikkö Marita Kuusela. Asiakkaille tiedotettiin käyttöönotosta vuoden aikana useaan otteeseen kirjaston verkkosivuilla, näkövammaislehdissä ja Näkövammaisten Keskusliitto ry:n verkkokeskusteluissa. Daisy-neuvoja aloitti työt kirjaston neuvontanumerossa 1.8. Daisy-esite päivitettiin keväällä 2005, ja syksyllä verkkosivu-uudistuksen yhteydessä uudistettiin sivujen Daisy-osio. Myös uutuusluetteloiden julkaiseminen Daisy-kokoelmasta aloitettiin.

Näkövammaisten Keskusliitto ry:n Daisy-kuuntelulaittepalvelu lainasi vuoden 2005 aikana 1416 soitinta kirjaston asiakkaille. Kirjasto solmi tätä varten sopimuksen asiakastietojen luovuttamisesta ja luovutti Keskusliitolle 3 000 aktiivisimman lainaajan asiakastiedot. Kuuntelulaitteiden lainauksesta kerrotaan tarkemmin toimintakertomuksen liitteessä 3.

Kirjaston kauno- ja tietokirjallisuuden Daisy-kokoelmassa oli vuoden 2005 lopussa 773 suomenkielistä ja 891 ruotsin- ja vieraskielistä Daisy-kirjaa.

Daisy-äänikirjajärjestelmän käyttöönotto jatkuu vuonna 2006. Käyttöönotto uudistaa myös kirjaston prosesseja, ks. sivut 16-17.

Monikanavainen palvelumalli

Vuonna 2005 siirtokokoelmapalvelussa oli mukana 238 kirjastoa. Vuoden aikana 150 kirjastoa lainasi kirjoja asiakkaille. Yleisten kirjastojen kautta välitettiin vuonna 2005 yhteensä n. 35 000 lainaa (+ 6 %).

Kirjastoasiakkaita ohjattiin läpi vuoden asioimaan Celianet-verkkopalvelun välityksellä. Celianettiä ja siirtokokoelmapalveluja mainostettiin myös kesäkuun Kirjastolehdestä, ja Celianettiä esiteltiin myös kirjastopäivillä 16. - 18.6. Vuoden loppuun mennessä suurin osa asiakaskirjastoista oli siirtynyt käyttämään kirjojen tilaamisessa Celianet-palvelua.

Kirjaston asiakkaille järjestettiin vuoden aikana muutamia Celianet-koulutustilaisuuksia. Rekisteröityneitä käyttäjiä verkkopalvelulla oli vuoden 2005 lopussa 942, ja palvelun kautta lainasi kirjoja 739 asiakasta. Näkövammaisten Keskusliiton tiedonhallintapalveluiden THP:n verkon kautta Celian e-kirjoja luki 436 henkeä ja 12 yhteisöä.

Monikanavaista palvelumallia kehitetään edelleen tulevina vuosina.

Kulttuuri 2000

Lastenkirjastopalveluiden kehittäminen.

EU:n Kulttuuri 2000 -ohjelmasta tuetun Tactus -projektin jatkohakemus hyväksyttiin, ja projekti jatkuu Typhlo&Tactus -nimisenä (T&T). Projektin tavoitteena on tehdä kansainvälistä yhteistyötä näkövammaisten lasten kosketeltavien kuvakirjojen tuottamiseksi ja kehittämiseksi. Uutena näkökulmana on kunkin maan kansallisen kulttuuriperinnön vaaliminen. Celian kirjasto-osaston

johtaja Päivi Voutilainen on Typhlo&Tactus -projektin johtoryhmän jäsen. Johtoryhmässä on kunkin 8 jäsenmaan edustajat. Ryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa.

T&T –kokouksessa Prahassa 5.- 6.6. Celiää edusti kirjastonhoitaja Elina Kilpiö. T&T-kilpailu järjestettiin Dijonissa Ranskassa 7.-11.12.2005. Suomea edustanut Marjatta Tuuran koskettelu-kirja *Kettu ja mehiläinen* sai kilpailussa kunniamaininnan. Kilpailutuomariston jäseninä olivat Suomesta Elina Kilpiö ja Kirsti-Sisko Salonen (Näkövammaisten keskusliitto ry.).

Pikku Celian lastenkirjastotoiminta vakiinnettiin vuonna 2004 luodun mallin mukaiseksi. Satutunneilla kävi Kuntoutus-liriksen lapsia 8 ryhmää ja muita lapsiryhmiä 4, yhteensä 140 henkilöä. Lisäksi Sokeain viikolla Teatteriryhmä Waloa lapsille esitti Celiassa näytelmänsä ”Matildan lempisadut”.

Yleiset kirjastot esittelivät Celian koskettelukirjoja näyttelyissään. Kosketeltavat Punahilkka-taulut ja koskettelukirjat olivat esillä kolmessa Tuusulan kirjastossa. Muita Celian koskettelukirjoja ja lasten aineistoja oli esillä 5 kirjastossa ympäri Suomea sekä lisäksi Dijonissa, Prahassa, Pietarissa, Tallinnassa ja Vilnassa.

Uusia koskettelukirjoja saatiin ja hankittiin vuoden aikana 15 nimekettä ja 22 kirjaa. Koskettelukirjakokoelmassa oli vuoden lopussa 444 nimekettä.

Oppikirjojen tarjoaminen lukihäiriöisille

Oppikirjojen tarjoaminen maksullisena palveluna ei käynnistynyt vuoden 2005 aikana, sillä uusi tekijänoikeuslaki ei astunut voimaan. Tästä syystä oppikirjapalvelut ei pystynyt ottamaan palveluidensa piiriin koko vuonna lainkaan uusia lukihäiriöasiakkaita. Asiakkaana jo oleville, vaikeasti lukihäiriöisille opiskelijoille kuitenkin lainattiin äänikirjoja, mikäli niitä oli saatavilla kokoelmassa. Äänitettyjen oppikirjojen myynti käynnistyi 1.3.2006 uuden tekijänoikeuslain tultua voimaan.

Braille-neuvottelukunnan työ

Celia-kirjaston yhteydessä toimii Braille-neuvottelukunta pistekirjoituksen ja näkövammaisten oppimateriaalien asiantuntijaelimenä. Braille-neuvottelukunnan toimintakertomus on liitteenä 4.

Osallistuminen EU:n Design for all -verkoston työhön

Kirjasto on jäsenenä EU:n Design for all -verkostossa. Verkoston tärkein tehtävä on välittää helppokäyttöisyyttä, esteettömyyttä ja saavutettavuutta koskevaa tietoa sekä tukea Design for all -osaamisen kasvamista niin julkisella kuin yksityiselläkin sektorilla. Kirjaston edustajana on toiminut informaattikko Katariina Kiiliäinen.

Saavutettavuuden edistäminen

Kirjasto on edelleenkin pyynnöstä neuvonut esteettömän verkkosuunnittelun toteuttajia. Helsingin yliopiston Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenian järjestämässä koulutuksessa ”Erilaisen oppijan ohjaaminen verkossa” Katariina Kiiliäinen luennoi lokakuussa aiheesta ”Esteettömän verkkoympäristön luominen ja ohjaus”.

Kesäkuussa Virtual Vision 3 – e-Learning and the Web as a Forum for Visually Impaired Students -seminaarissa Arlainstituutissa piti ATK-kehittämispäällikkö Markku Leino esitelmän aiheesta Celia-Library – New products and Services for Digital Age.

Celia-kirjasto toimii myös Selkokeskuksen neuvottelukunnassa, jossa kirjaston edustajana on kirjastonhoitaja Pirjo Nironen.

Osallistuminen IFLA:n sokeainkirjastojen jaoksen hallitukseen

Osastonjohtaja Päivi Voutilainen jatkoi vuonna 2005 IFLA:n (International Federation of Library Associations and Institutions) sokeain kirjastojen jaoston hallituksessa ja osallistui IFLA:n WLIC-konferenssiin Oslolla 13. - 19.8.2005. Libraries for the Blind -jaoston konferenssissa Göteborgissa 10. - 12.8. esitelmän Celianet-palveluista piti kirjastonhoitaja Minna von Zansen.

Tulostavoite 4: Celia on luotettava palveluiden tarjoaja

Oppikirjojen toimitusaika

Oppikirjapalveluissa on käytäntönä pyytää kouluja ja oppilaitoksia tilaamaan kirjat seuraavaa lukuvuotta varten maalisi- huhtikuussa. Näin kirjat tuotantoa voidaan toteuttaa kiireellisyysperiaatte huomioiden. Uusien pisteoppikirjojen keskimääräinen valmistusaika oli 4 kuukautta ja e-kirjojen 3 kuukautta. Uudet äänioppikirjat toimitettiin n. 1,5 - 2 kuukauden kuluttua. Jo valmiina olevista kirjoista kopioitilaukset voitiin toimittaa yhden tai kahden viikon sisällä tilauksesta. Aikatauluviiveitä on esiintynyt varsinkin matematiikan kirjojen kohdalla.

Asiakastyytyväisyys

Kirjaston asiakastyytyväisyyttä mitattiin toteuttamalla vuosittainen asiakaskysely marras-joulukuussa. Kyselyyn vastasi 121 asiakasta. Kouluarvosana-asteikolla kirjasto sai yleisarvosanan 9, kun tulostavoitteeksi oli asetettu 8. Vuonna 2004 yleisarvosana oli 8,77 ja vuonna 2002 8,99. Asiakaskyselyn tulokset ovat kokonaisuudessaan toimintakertomuksen liitteenä 1. Lisäksi vuoden aikana kerättiin normaaliin tapaan spontaania asiakaspalautetta. Spontaania myönteistä palautetta tuli eniten hyvästä ja asiantuntevasta palvelusta ja moitteita pääasiassa automaattisen lainauskierron hitaudesta.

Tiedotustoiminnan kehittäminen

Tiedotustoiminnan kehittämiseksi kirjastoon perustettiin vuonna 2005 tiedottajan virka. Tavoitteena oli vahvistaa muutostilanteessa sidosryhmä- ja asiakasviestintää. Tiedottaja Marika Leed aloitti tehtävässä maaliskuussa. Kirjastolle laadittiin vuoden aikana viestintäsuunnitelma ja graafinen ohjeistus, uudistettiin suomen- ja englanninkieliset www-sivut sekä edistettiin kirjaston tunnettua juhlistamalla syksyllä äänikirjan 50-vuotista historiaa. Äänikirjan juhluvoiteen liittyvistä tapahtumista kerrotaan tarkemmin liitteessä 2. Lisäksi tiedottaja tuki kirjaston asiakasviestinnän suunnittelua ja toteuttamista.

B) Organisaation toiminta ja prosessit

Tulostavoite: Organisaation toiminnan ja prosessien kehittäminen siten, että tuotteiden ja palveluiden laatu, tehokkuus ja saatavuus paranevat jatkuvasti.

Tulostavoitteiden toteuttamiseksi ja toteutumisen varmistamiseksi kehittäminen on organisoitu Celia 2008 -kehittämisohjelmaan. Kehittäminen on projektoitu. Lisäksi toteuttamista tuki Toni Oinonen 2nd Insight Oy:stä.

Monikanavaisen palvelumallin ja uusien jakelukanavien kehittäminen

Asiakastarvekartoituksen lopputuloksena oli a) Celian eri asiakasryhmät tarpeineen ja b) suunnitelma lainauspalveluiden uudistamisesta vastaamaan asiakkaiden tarpeita ja digitaalisen Daisy-tuotteen mahdollisuuksia. Lisäksi painotettiin sitä, että saadaan Celiaan niin kattava lainauspalveluvalikoima, että asiakas voi tulevaisuudessa helposti ja yhä enemmän itse valita juuri hänelle soveltuvat lainauspalvelut ja lainauksen lisäpalvelut. Suunnittelun lopputuloksena syntyi kokonainen perhe erilaisia kuukausipalveluita, jotka toimivat siten, että kerran kuukaudessa asiakas saa kirjakassin häntä kiinnostavista aihealueista/valikoimista. Projektipäällikkönä palveluiden tuotteistamisprojektissa toimi kirjastonhoitaja Minna von Zansen. Suunnitelmien toteutustyö organisoitiin omakirjalainausprojektiin.

Omakirjalainauksessa otetaan käyttöön äänikirjojen uusi jakelumalli, joka pohjautuu Daisy-tuotteen keveyteen ja Daisy-tuotteiden jakeluun edullisella cd-rom levyllä. Jakelumalliuudistuksen lisäksi omakirjalainausprojekti rakentaa yllä kuvatut uudet lainauspalvelut. Kun jakelumalli uudistuu huhtikuussa 2006, asiakkaat saavat käyttöön uusista lainauspalveluista kirjakerhot. Syksyllä 2006 palvelu-uudistusta jatketaan ottamalla käyttöön erilaiset teemapalvelut ja suosikkikirjailijoihin perustuvat lainauspalvelut. Vuoden 2005 aikana uudistusta varten suunniteltiin cd-r:n polttojärjestelmä ja liitynnät digitaaliseen arkistoon ja kirjastojärjestelmään. Omakirjalainausprojektissa projektipäällikkönä toimi informaattikko Katariina Kiiliäinen.

Verkkopalveluiden ja –jakelun näkökulmaa pidettiin esillä kaikessa kehittämistyössä. Erityisesti kirjastojärjestelmän hyödyntäminen hakujärjestelmänä avaa uusia mahdollisuuksia verkkopalveluiden toteuttamiselle. Lisäksi loppuvuodesta käynnistettiin erillinen verkkopalveluiden esiselvitys, josta vastaa ATK-kehittämispäällikkö Markku Leino.

Asiakaslähtöisten tuotteiden ja digitaalisen tuotantomallin kehittäminen

Digitaalisen kirjaston tietoteknistä arkkitehtuuria suunniteltiin koko ajan muun kehittämistyön tulosten pohjalta. Johtopäätöksenä oli, että 1) lähitulevaisuudessa tietotekninen arkkitehtuuri saadaan mahdollisimman yksinkertaiseksi ja tehokkaaksi hyödyntämällä Pallas-kirjastojärjestelmää digitaalisen arkiston haku- ja tallennusjärjestelmänä ja 2) pitkällä aikavälillä tulevaisuuden haasteisiin vastataan parhaiten aloittamalla toiminnanohjausjärjestelmän rakentaminen. Samalla estetään tehokkaasti tietoteknisen arkkitehtuurin tarpeetonta monimutkaistumista ja saadaan kirjastolle vaihtoehtoja eri toiminnallisuuksien rakentamiselle. Yksilöitynä tulostavoitteena oli lisäksi, että 3) digitaalinen arkistojärjestelmä on otettu käyttöön 1.1.2006

1. Kirjastojärjestelmän hyödyntäminen digitaalisen arkiston hakujärjestelmänä edellytti sitä, että kaikki lopputuotteet, jotka tuotetaan, myös luetteloidaan. Lopputuloksena olivat uudet tuotemäärittelyt vuosille 2006 – 2008 ja merkittäviä mahdollisuuksia sisäisen toimintamallin tehostamiseen tuotannoissa. Tuotemäärittelyjä tarkennettiin kirjastonhoitaja Minna von Zansenin palveluprojektin yhteydessä
2. Syksyllä 2005 Celiassa päätettiin hankkia Jeeves Enterprise-toiminnanohjausjärjestelmä ja aloittaa käyttöönotot tuotannonhallinnasta ja työajanseurannasta. Projektipäällikkönä on toiminut tuotantopäällikkö Kirsi Yläne.
3. Digitaalisen arkiston hankintaa ja yksityiskohtaista suunnittelua tehtiin siten, että suunnittelun lopputuloksena olivat tarjouskilpailuasikirjat ja tarjouskilpailu yhteistyössä Hansel Oy:n ja PH Data Oy:n kanssa. Kirjasto valitsi laiteoimittajaksi Atea X-Way Oy:n IBM-pohjaisen ratkaisun. Kilpaileva toimittaja Datainfo Solutions kuitenkin valitti päätöksestä ja markkinaoikeus kumosi joulukuussa kirjaston tekemän hankintapäätöksen. Kirjasto toteuttaa vuonna 2006 uuden tarjouskilpailun. Lisäksi tulevaa hankintaa varten kunnostettiin kirjaston Atk-tilat.

Analogisen kirja-aineiston digitointia varten suunniteltiin, testattiin ja rakennettiin Celian oma digitointikyvykyys. Digitointi käynnistyi syyskuussa. Digitointia toteutetaan osin Celian omassa digitointiyksikössä ja osin ostamalla palveluja ulkopuolisilta toimittajilta. Vuoden aikana digitoitiin yhteensä 1 184 äänikirjanimikettä ja tulostavoitteesta, 2000 nimekettä, jäätiin merkittävästi. Vastaavasti Celian oma digitointikyvykyys saatiin niin kustannustehokkaaksi, että tulevaisuuden haasteena oleva noin 15 000 kirjan digitoinnin (puolet kokoelmasta) onnistumisen todennäköisyys on merkittävästi parempi kuin aiemmin ja tuotteiden laatua saatiin parannettua. Määrällisen tulostavoitteen toteutumiseen vaikutti merkittävästi alihankkijoiden suunniteltua pienemmät toimitusmäärät vuoden 2005 aikana.

E- ja pistekirjatuotannon tuotantomalleja uudistettiin Kirsi Ylänteen vetämässä rakennemalliprojektissa. Projekti suunnitteli e- ja pistekirjatuotantoon daisy-standardin (ANSI/NISO Z39 86) mukaisen rakennemallin. Mallin käyttöönotto etenee seuraavaksi sopivien työkaluohjelmien valinnalla.

Tuotevalikoima 2006 – 2008 ja tuotteiden elinkaaret määriteltiin informaattikko Katariina Kiiliäisen vetämässä tuotevalikoimaprojektissa heti alkuvuodesta 2005 muun kehittämistyön pohjaksi.

Uusi johtamis- ja ohjausjärjestelmä

Organisaation uudistamista tehtiin kahdessa vaiheessa. Maalis-kesäkuussa tunnustettiin eri rakennevaihtoehdot ja arviointien pohjalta valittiin rakenne, jossa Celia organisoidaan kahteen toimintoon (kirjastopalveluihin ja oppimateriaalipalveluihin) ja Celian tukeen ja hallintoon. Syys-joulukuussa tehtiin toiminnoille tiimirakenne ja käsiteltiin tiimien työrooleja sekä viimeisteltiin organisaation johtamismalli.

Työ jatkuu keväällä 2006 organisaation yksityiskohtaisella käyttöönotolla siten, että uuteen rakenteeseen voidaan siirtyä 1.10.2006.

2.2.3 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Tulostavoite: Tavoitteena motivoitunut ja osaava henkilöstö, joka on uudistumiskykyinen ja tuloksellinen kirjaston strategian toteuttamisessa.

Osaamisen kehittäminen

Syksyn 2005 aikana valmisteltiin tulossopimuksen mukaisesti henkilöstön kehittämiseen liittyvää osaamiskartoitusta. Henkilöstö laati nykyisistä toimenkuvista roolikuvauksia osaamisen kehittämisen pohjaksi, minkä lisäksi johtoryhmä määritteli ns. strategiset osaamiset. Varsinainen osaamiskartoitus käynnistyi helmikuussa 2006. Kartoituksen tulosten pohjalta lähdetään kehittämään systemaattisesti osaamista.

Celia 2008 –kehittämishjelmassa kehittämis/projektivalmiuksien parantaminen perustui projektien konkreettiseen ohjaamiseen ja tukeen. TietoEnatorin kouluttajat pitivät kirjaston tiloissa celialaisille PallasPro:n hankinta- ja luettelointikoulutuspäivän. Lisäksi kirjastoalan henkilöstöä on ollut kirjasto- ja informaatioalan jatkokoulutuksessa ja oppimateriaalipalvelujen henkilöstöä ruotsin kielen koulutuksessa. Oppimateriaalisuunnittelijat kouluttautuivat kuvankäsittelyyn tavoitteena kehittää kohokuvatuotantoa.

Vuoden aikana koulutuksessa oli mukana 94 % henkilöstöstä. Koulutukseen käytettiin 746 euroa henkilötyövuotta kohti.

Oppisopimuskoulutuksessa on ollut yksi kirjaston työntekijä. Palkallista opintovapaata on myönnetty sitä hakeneille.

Näkövammaisten kirjastoyhdistys ry on myöntänyt avustuksia kirjaston työntekijöiden ulkomaanmatkoihin.

Työhyvinvointi

Joulukuussa 2004 Celia-kirjastossa toteutettiin Diacor terveystalvet Oy:stä tilattuna työyhteisön voimavarat –kysely, jonka keskiarvotulos oli 3.0 maksimiaron ollessa 5. Kirjastossa käynnissä olevien suurten muutosten vuoksi työhyvinvoinnin ei arvioitu vuonna 2005 lisääntyvän, joskin tavoitteeksi asetettiin, että työhyvinvointi ei alene. Työhyvinvoinnin tasoa ei kuitenkaan toimintavuoden aikana mitattu, mutta työhyvinvoinnin arvioidaan jonkin verran laskeneen. Syinä tähän arvioidaan olevan ainakin epävarmuus töiden riittävydestä tulevaisuudessa (lähettämötoiminnan ulkoistamissuunnitelma, joka peruuntui loppuvuonna 2005), liian nopea aikataulu kehittämisessä ja liian monta päällekkäistä projektia, työtehtävien muuttumisen mukanaan tuoma epävarmuus, tulevan organisaatiouudistuksen mukanaan tuomat uudistukset, palkitsemisen puuttuminen ja alhaiseksi koettu palkkataso työn vaatavuuteen nähden, se että pitkäaikaista ja osaavaa henkilökuntaa ja vähemmän vaativia työtehtäviä ei uskota arvostettavan sekä tuottavuus- ja tehokkuusvaatimukset.

Sairauspoissaolot lisääntyivät jonkin verran. Sairauspoissaoloja/henkilötyövuosi oli 13,7.

Henkilöstöllä oli käytettävissä ja henkilöstö käytti Diacor terveystalvet Oy:n työnohjauksen psykologipalveluja.

Vuoden aikana järjestettiin neljä henkilökuntatilaisuutta. Käsiteltyjä aiheita olivat pelastautumista ja turvallisuusasiat, Celia 2008 -kehittämishjelma, organisaatiouudistuksen valmisteleminen sekä uuden palkkausjärjestelmäkyselyn tulokset.

Uuden organisaatiomallin kehittäminen (ks. sivu 17) toteutettiin osallistavalla toimintatavalla: projektin eri työryhmissä oli mukana kolmannes kirjaston henkilöstöstä. Organisaatiouudistuksen eri vaiheita käsiteltiin useaan otteeseen myös YT-toimikunnassa.

Kirjasto tuki henkilöstökerho Huvikkeen toimintaa. Huvike järjesti useita virkistystilaisuuksia ja mm. pikkujoulun. Henkilökuntakerhon lehti CELKISS ilmestyi kerran vuoden aikana. Celian henkilökunnalle on varattu liriksen kuntosalista ja uima-allasosastosta käyttöajat. Kirjasto tarjosi myös mahdollisuuden osallistua maksutta Helsingin kirjamesuille.

Toimitalon takuutarkastuksen yhteydessä korjattiin talossa ilmenneitä puutteita ja vikoja. Lisäksi Uudenmaan aluetyöterveyslaitoksen edustajat tekivät sisäilmamittauksia. Tulokset eivät johdaneet toimenpiteisiin. Kirjaston isoon taukotilaan lisättiin säilytyskalusteita. Päätetyöskentelyyn hankittiin ergonomisia apuvälineitä.

Uuden palkkausjärjestelmän toimivuuden arviointi

Kirjastossa on ollut uusi palkkausjärjestelmä (UPJ) käytössä 1.3.2002 alkaen. Käyttöönoton nelivuotinen siirtymäkausi päättyy 1.3.2006. Vuoden 2005 aikana kirjasto osallistui yhdessä muiden valtion laitosten kanssa Helsingin teknillisen korkeakoulun toteuttamaan tutkimukseen ”Suuntana oikeudenmukainen palkkausjärjestelmä. Henkilöstön kokemuksia palkkausjärjestelmäuudistuksesta ja uuden palkkausjärjestelmän toimivuudesta”. Tutkijat esittelivät kirjaston tuloksia lokakuussa; koko tutkimuksen tulokset ovat saatavissa toukokuussa 2006. Kirjasto on päättänyt osallistua Teknillisen korkeakoulun vetämään jatkoprojektiin, jossa painopisteenä on käytännön esimiestoiminnan tukeminen uuteen palkkausjärjestelmään liittyvissä asioissa.

Henkilöstöraportti 2005

Työvoimakustannuserä	€ 2005	% työvoimakustannuksista
1. Tehdyn työajan palkat	1 280 040	60,5 %
2. Välilliset palkat	279 225	13,2 %
3. Sosiaaliturvamenot	480 682	22,7 %
4. Muut välilliset kustannukset	75 968	3,6 %
1-4. Työvoimakustannukset yhteensä	2 115 915	100 %

Henkilöstöpanokset (omat)		2005
Henkilöstö	lkm	65
Henkilötyövuodet	lkm	65,4
Henkilöstön keski-ikä (vakainainen henkilöstö)	vuotta	48,5
Koulutustaso (vakainainen henkilöstö)	indeksi	4,4
Tehty työaika /vuosityöaika (säännöllisenä työaikana)	%	76,4 %
Välillisten työvoimakustannusten osuus tehdyn työajan palkoista	%	65,3 %

Henkilöstön tila		2005
Työtyytyväisyysindeksi ¹⁾	indeksi	
Luonnollinen poistuma	%/hlöstö	2 %
Lähtövaihtuvuus	%/hlöstö	3 %
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen	%/hlöstö	-
Sairauspoissaolot/henkilötyövuosi	pv/htv	13,7
Tapaturmapoissaolot/henkilötyövuosi	pv/htv	0,1

Henkilöstöinvestoinnit		2005
Työtyytyväisyyden edistäminen	€/htv	95
Työkunnan edistäminen	€/htv	181
Koulutus ja kehittäminen	€/htv	746
Työterveyshuolto	€/htv	508
Yhteensä	€/htv	1 530

¹⁾ Toimintavuonna ei työtyytyväisyyttä mitattu.
Vuoden 2004 tulos oli 3 maksimiarvon ollessa 5.

2.3 Tulosanalyysi ja johtopäätökset

Tulostavoite 1: Näkövammaiset ja muut lukemisesteiset koululaiset ja opiskelijat saavat tarvitsemansa oppimateriaalin

Kirjasto tuottaa koululaisten ja opiskelijoiden tarvitsemat kirjat tilausten mukaisesti. Tämä vaikeuttaa vuosittaisten tuotantomäärien ja kustannusten ennakointia. Erityisen voimakkaasti se näkyi vuonna 2005, jolloin oppikirjapalvelujen käyttäjiksi tuli muutama uusi korkeakouluopiskelija. He opiskelivat aihealueita, joiden oppikirjoja ei aikaisemmin Celian kokoelmissa ollut. Tämä näkyi äänikirjatuotannon lisääntymisenä (+ 68 %) verrattuna vuoteen 2004.

Kysyntään pystyttiin vastaamaan, koska oppimateriaalien digitaaliseen tuottamiseen siirryttiin vuonna 2004. Analogisesta tuotannosta säästyneitä resursseja voitiin siirtää uusien opiskelijoiden tarvitsemien kirjojen tuottamiseen.

Tulostavoite 2. Näkövammaisten ja lukemisesteisten kirjallisuuden ja tiedon tarpeeseen vastataan

Kirjasto-osaston kirjahankinnan tavoitemäärä (950 nimekettä) ylitettiin, vaikka äänikirjojen hankinta vähenikin - 1%. Vähenemiseen vaikutti kaupallisten äänikirjojen tarjonnan pysyminen analogisena tai siirtyminen audio-cd-äänitteiksi, jotka eivät sovellu kirjaston käyttöön. Kaupallisten äänikirjojen siirtäminen Daisy-muotoon ei ole myöskään selvinnyt, joten niiden hankinta jäädytettiin. Hankintamäärää nosti puolestaan osittain ulkopuolisella rahoituksella tehty pistekirjojen siirto verkkokirjoiksi, joten vuosittainen verkkokirjojen hankinta (+270 %) ja lainaus (+ 46 %) kasvoivat runsaasti.

Asiakasmäärästä 11 685 on poistettu kaikki toimintavuoden aikana lainaajakunnasta poistuneet lainaajat. Aikaisemmin ne laskettiin mukaan. Kirjaston ikärakenteesta johtuen asiakaskunnan vaihtuvuus on suuri. Toistaiseksi laajamittaista palveluiden markkinointia ei ole ollut mahdollista toteuttaa, ja asiakaskunnan kasvu on pysytellyt 1000 - 1200 vuosittaisen uuden asiakkaan tasolla.

Vuoden 2005 lainaus sujui ilman katkoksia kahden epänormaalin vuoden jälkeen, jolloin kirjaston sulkemiset aiheuttivat lainauksen notkahdusta. Lainaus kasvoi kuitenkin huomattavasti verrattuna aikaisempiin normaaleihin vuosiin (+ 9 %). Osaltaan verkkokirjojen lisääntyvä saatavuus nosti lainausmäärää, mutta myös Celianetin käyttömahdollisuus näyttää lisänneen mm. pistekirjojen lainausta. Merkillepantavaa on, että toimintavuoden aikana kirjaston henkilöstön osallisuudessa vahvasti uusien palveluiden kehittämiseen, se siitä huolimatta pystyi tuottamaan positiivista tulosta asiakkaille suuntautuvassa peruspalvelussa. Asiakastytyväisyyskyselyssä saatu yleisarvosana 9 on siitä selvä osoitus.

Tavoitteena oli vuonna 2005 kolminkertaistaa kauno- ja tietokirjallisuuden verkkokirjojen tuotanto. Tavoite n. 250 verkkokirjaa ylitettiin, kun verkkokirjoja tuotettiin 296, joista 94 nimekettä kirjaston ulkopuolisen rahoituksen turvin. Tuotannon nostaminen onnistui muuttamalla tuotantoprosesseja siten, että suurimmasta osasta tuotetuista pistekirjoista tehtiin myös elektroninen kirja hyödyntämällä pistekirjojen tiedostoja. Tuotantoa on edelleen tarkoitus kehittää tekemällä kirjoista rakenteisia pohjatiedostoja ja hyödyntämällä niitä sekä piste- että e-kirjojen tuotannossa. Tällöin nykyisillä tuotantoresursseilla voidaan 250 verkkokirjan vuotuinen taso säilyttää ja tuottaa mahdollisesti myös enemmän pistekirjoja.

3 Tilinpäätöslaskelmien analyysi

Näkövammaisten kirjaston kokonaiskustannukset toimintavuonna olivat 6 024 441 euroa. Kustannuksista 5 714 974 euroa ohjautui kirjaston omalta toimintamenomomentilta, 260 109 euroa muualta valtion budjetista, 50 644 euroa maksullisen palvelutoiminnan tuottoina ja muina tuloina. Sekalaisina tuloina tuloutettiin 1 286 euroa.

Kirjastolle myönnetty nettomääräraha oli 6 091 000 euroa.

4 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Sisäisen valvonnan tehtävä

Talousarviolain mukaan viraston ja laitoksen johdon on huolehdittava siitä, että virastossa ja laitoksessa toteutetaan sen talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaiset sisäisen valvonnan menettelyt, jotka varmistavat

- viraston ja laitoksen talouden ja toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden
- viraston ja laitoksen hallinnassa olevien varojen ja omaisuuden turvaamisen
- viraston ja laitoksen johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot viraston taloudesta ja toiminnasta.

Sisäinen tarkastus

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on tarkastaa ja arvioida mm. sitä, onko kirjaston sisäinen valvontajärjestelmä asianmukaista ja riittävää. Näkövammaisten kirjastolla ei ole erillistä sisäistä tarkastajaa, vaan kirjasto kuuluu maksupisteinä opetusministeriön sisäisen tarkastuksen piiriin. Opetusministeriön sisäisen tarkastuksen ohjesääntö - samoin kuin opetusministeriön taloussääntö - ohjaavat myös kirjaston toimintaa.

Opetusministeriön sisäinen tarkastaja suoritti kirjastossa sisäisen tarkastuksen 17.3.2005. Tarkastuksessa käytiin läpi seuraavat asiakokonaisuudet: kirjaston tulossopimukset ja niiden seuranta, johtokunnan kokousten pöytäkirjat, toiminta- ja taloussuunnittelu sekä budjetointi (ml. työjärjestys), tilinpäätösasiakirjat, kirjanpito ja sisäinen laskenta, maksuliike, reskontratoiminnot, henkilöstöhallinto- ja palkanlaskenta, tositteiden tarkastus- ja hyväksymiskäytännöt, hankinnat, omaisuuden rekisteröinti- ja turvaamisjärjestelyt, tietoturvallisuus ja kirjanpitoaineiston säilyttäminen. Tarkastusraportissa todetut puutteellisuudet kirjasto on korjannut.

Muu sisäinen valvonta

Muu sisäinen valvonta koostuu niistä toimenpiteistä, joilla kirjasto itse hoitaa sisäistä valvontaa. Sisäinen valvonta on kirjaston tulosohtausprosessiin ja toimintarutiineihin sisältyvää jatkuvaa toimintojen ja toimintaohjeiden noudattamisen sekä varojen käytön seuranta, josta vastaavat kirjastonjohtajan lisäksi yksiköiden päälliköt. Sisäinen valvonta muodostuu kirjaston toimintaa koskevista ohjeista, valtuuksista, menetelmäkuvauksista ja menettelytavoista, suunnittelu- ja seurantajärjestelmistä sekä järjestelmien suojaamisesta. Kirjastossa ei ole erillistä sisäisen valvonnan ohjetta.

Sisäisen valvonnan arviointi ja vahvistuslausuma

Näkövammaisten kirjaston johtokunta on opetusministeriön sisäisen tarkastuksen tekemän tarkastuksen perusteella arvioinut, että Näkövammaisten kirjaston sisäinen valvonta ja riskienhallinta on ollut riittävää.

Talousarvion toteutumalaskelma 2005

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös edellinen vuosi	Talousarvio kuluva vuosi (TA+LTA:t)	Tilinpäätös kuluva vuosi
1104 Verot ja maksut			
110401 ALV-tulot	12 919,21	3 880	3880,20
1104 Yhteensä	12 919,21	3 880	3880,20
1239 Muut sekalaiset tulot			
123904 Menorästit ja siirtomäärärahan peruutukset	0	269 871	269 871,34
123910 Muut sekalaiset tulot	125,51	1 286	1 285,81
1239 Yhteensä	125,51	271 157	271 157,15
Tuloarviotilit yhteensä	13 044,72	275 037	275 037,35

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji

	Tilinpäätös edellinen vuosi	Talousarvio kuluva vuosi (TA+LTA:t)	Talousarvion määrärahojen käyttö			Tilinpäätös kuluva vuosi	Vertailu talousarvio – tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Talousarvio kuluva vuonna	siirto seuraavalle	Edellisiltä vuosilta			Käytettävissä kuluva vuonna	Käyttö kuluva vuonna (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle	
2901 Opetusministeriön hallinnonala											
290119 Alv-menot	629 069,11	610 404	610 403,97	0	610 403,97	0					
290119 Yhteensä	629 069,11	610 404	610 403,97	0	610 403,97	0	0	0	0	0	0
29012213 EU:n kulttuuriohjelma	0	10 400	2 243,18	8 156,82	10 400,00	0	0	10 400,00	2 243,18	8 156,82	
29012214 Henkilötyövuodet	0	0	0	0	0	0	158,8	158,8	158,8	0	
290122 Yhteensä	0	10 400	2 243,18	8 156,82	10 400,00	0	158,8	10 558,80	2 401,98	8 156,82	
2901 Yhteensä	629 069,11	620 804	612 647,15	8 156,82	620 803,97	0	158,8	10 558,80	2 401,98	8 156,82	
2990 Taide ja kulttuuri											
2990251 Celian toimintamenot	5 534 000,00	5 657 000	4 257 435,72	1 399 564,28	5 657 000,00	0	1 023 538,72	6 680 538,72	5 280 974,44	1 399 564,28	
2990252 Maksullisen palvelutoiminnan hintatuki	216 000,00	434 000	434 000,00	0	434 000,00	0	0	434 000,00	434 000,00	0	
299025 Yhteensä	5 750 000,00	6 091 000	4 691 435,72	1 399 564,28	6 091 000,00	0	1 023 538,72	7 114 538,72	5 714 974,44	1 399 564,28	
2990704 Kaluston hankinta	148 500,00	110 000	0	110 000,00	110 000,00	0	634 714,27	744 714,27	216 342,93	258 500,00	
2990 Yhteensä	5 898 500,00	6 201 000	4 691 435,72	1 509 564,28	6 201 000,00	0	1 658 252,99	7 859 252,99	5 931 317,37	1 658 064,28	
3406 Työvoimapolitiikan toimeenpano											
34065121 Palkkaukset	0	59 783	41 363,64	0	41 363,64	18 419,01					
3406 Yhteensä	53 725,57	59 783	41 363,64	0	41 363,64	18 419,01	0	0	0	0	
Määrärahatilit yhteensä	6 581 294,68	6 881 587	5 345 446,51	1 517 721,10	6 863 167,61	18 419,01	1 658 411,79	7 869 811,79	5 933 719,35	1 666 221,10	

LIITE 1: Asiakaskysely 2005

Kirjasto-osaston ensimmäinen vuosittainen asiakastytyväisyyskysely tehtiin vuonna 1999. Vuonna 2000 teetettiin ulkopuolisella laajempi viiden vuoden välein tehtävä kysely. Vuonna 2001 sekä 2002 järjestettiin jälleen kirjasto-osaston vuosittaiset kyselyt. Vuonna 2003 kysely tehtiin pelkästään laitiasiakkaille. Viime vuonna viisivuotiskysely korvattiin vuosittaisella kyselyllä kirjastossa käynnissä olevien muutosten ja resurssien vähyden takia.

Vuosittaisissa asiakaskyselyissä on ollut kolme samana pysyvää ja yksi vuosittain vaihtuva kysymys. Vuoden 2004 kyselylomakkeen kysymysten sanamuotoihin tehtiin muutoksia, mutta kysymysten määrä pysyi samana kuin aikaisemmin. Kysymysten uudelleen muotoilun vuoksi tässä yhteenvedossa vertaillaan ainoastaan vuosien 2004 ja 2005 vastauksia, jolloin lomakkeen kysymykset olivat täsmälleen samat.

Kysely lähetettiin TietoEnatorin satunnaisotannan perusteella 220 asiakkaalle. Palvelukielteään ruotsinkielisiä oli otannassa 20, pistelainaajia 10 ja loput 190 suomenkielisiä äänikirjalainaajia. Kysely lähetettiin asiakkaan toivoman tiedotustavan mukaan joko mustavalkotekstinä, pisteillä tai sähköpostilla.

Kyselyn palautti 220 asiakkaasta 121. Vastausprosentti oli 55 %. Yleisarvosana Celia-kirjaston palveluista kouluarvosanalla 4-10 oli tasan 9. Ylin annettu arvosana oli 10, alin 6. Vuonna 2004 yleisarvosana oli 8,77 ja vuoden 2002 yleisarvosana oli 8,99.

Vastaukset vuosittaisiin kysymyksiin:

	2004		2005	
	Kyllä	Ei	Kyllä	Ei
Oletteko tyytyväinen Celia-kirjastosta saamaanne palveluun?	93,3%	4%	96,7%	2,4%
Löytyykö Celia-kirjastosta mieleistänne luettavaa?	83,7%	11,3%	93,3%	--
Saatteko kirjoja riittävästi ja riittävän usein?	78%	21,1%	85,1%	10,7%

Asiakkaiden kommentteja kysymykseen ”Oletteko tyytyväinen Celia-kirjastosta saamaanne palveluun?”

- palvelu tuntuu henkilökohtaiselta
- henkilökunta asiantuntevaa, aina ystävällisiä
- aukioloajat surkeat, mahdollomat kenenkään muistaa
- postimatkoissa menee turhan kauan

Asiakkaiden kommentteja kysymykseen ”Löytyykö Celia-kirjastosta mieleistänne luettavaa?”

- henkilökunta osaa valita hyviä kirjoja
- monipuolinen valikoima
- vanhempaa kirjallisuutta tulisi myös olla saatavilla, älkää ainakaan poistako niitä
- luulisin, ettei kokoelmiin hankita kovin helposti marginaaliryhmien kirjallisuutta. Tuntuu, että dekkareita, viihdettä jne. on tosi paljon
- lehdet (Parnasso, Tiede) tulevat vanhentuneina, jos haluaisi ajankohtaisista asioista tietoa

Asiakkaiden kommentteja kysymykseen ”Saatteko kirjoja riittävästi ja riittävän usein?”

- uutuuksia/suosituimpia haluaisin nopeammin, jonottamatta
- kyllä, tilaan aina itse ennen kuin edelliset loppuvat
- välillä tulee pitkiäkin taukoja ennen kuin saan uutta palautettujen tilalle
- ennen lainaus pelasi paremmin

Neljäs, vuosittain vaihtuva kysymys oli tänä vuonna:

Saatteko riittävästi tietoa Celia-kirjaston palveluista?

Kyllä	69,4%
Ei	25,6%

Jatkokysymys kuului:

Jos vastasitte edelliseen kysymykseen kieltävästi, mistä aiheesta haluaisitte lisää tietoa?

Lainattavasta aineistosta
Daisy-äänikirjasta
Muu, mikä

Lainattavasta aineistosta	32,2%
Daisy-äänikirjasta	54,8%
Muu, mikä?	6,4%

Vaihtoehto muu, mikä? annettuja kommentteja: "yleistietoa", "kirjaston toimintaan lisää avoimuutta", "korostaisin, että varsinkin uutuuksista enemmän tietoa"

Kyselylomakkeessa annettiin myös mahdollisuus lähettää kirjastolle terveisiä. Vapaamuotoisia kommentteja saatiin 78 asiakkaalta. Suurin osa kommentteista oli yleistä kiitosta Celian palvelusta tai toiveita lainattavista kirjoista. Muutama asiakas toivoi saavansa nykyistä useammin ja nopeammin kirjoja palautettujen tilalle. Daisy-äänikirja ja kuuntelulaite kiinnosti osaa vastanneista. Lisäksi seitsemän asiakasta esitti suoran toiveen saada Daisy-kuuntelulaitteen käyttöönsä. Pari vastausta käsitteli lainattavien c-kasettien huonoa kuntoa. Lukijapalautetta annettiin kahdessa vastauksessa.

LIITE 2: Äänikirjan 50-vuotista historiaa juhlittiin

Celia-kirjasto juhlisti syyskaudella 2005 äänikirjan 50-vuotista historiaa. Kirjaston sidosryhmälehdessä Näköpisteen teemana oli äänikirjan juhlavuosi ja siirtyminen digitaalisiin Daisy-äänikirjoihin. Kirjasto painatti juhlavuotta varten myös äänikirja-aiheisia julisteita ja kirjanmerkkejä, joita postitettiin Näköpisteen mukana yleisiin kirjastoihin.

Lehdistötiedotus

Lehdistölle äänikirjan juhlavuodesta tiedotettiin 19.10. STT teki 19.10. aiheesta sähköisen. Juhlavuosi huomioitiin 20.10. myös MTV3:n seitsemän uutisissa sekä Yleisradion puoli yhdeksän iltauutisissa. Muita keskeisiä juttuja olivat Helsingin Sanomien artikkeli kirjaston toiminnasta 25.10., TV1:n Vierivät kivet -makasiinin insertti kirjaston toiminnasta 25.10. sekä Postin asiakaslehden *Postia sinulle* marraskuun numerossa ollut juttu Celian ja Postin välisestä yhteistyöstä.

Äänikirjajuhla

Äänikirjan historiaan juhlittiin myös järjestämällä kirjaston sidosryhmille äänikirja 50 vuotta -juhla Iiris-keskuksen auditoriossa 15.11. Tilaisuuteen oli kutsuttu mm. Näkövammaisten Keskusliitto ry:n edustajia, näkövammaisyhdistysten edustajia, yhteistyöäänittäjä, kustantajia, äänikirjalukijoita sekä kirjaston pitkäaikaisia asiakkaita. Tilaisuuteen osallistui noin 80 henkeä. Tilaisuudessa esiintyivät Suomen kirjastoseuran puheenjohtaja Tarja Cronberg, Celian asiakas, juristi Timo Karppinen sekä muistelmansa äänikirjaksi lukenut teatterineuvos Matti Ranin. Kirjaston asiakas Tuula Pennanen lausui tilaisuudessa kirjoittamansa juhlarunon, ja äänikirjalukija Tuomo Holopainen esitti säestäjänsä kanssa "laulettua lyriikkaa".

Äänikirjajuhlan päätteeksi julkistettiin Näkövammaisten kirjastoyhdistyksen äänikirjaraadin valitsema Vuoden äänikirja. Palkinnon sai tietokirja *Onko lintu kotona? Sata siivekästä*. Kirjan on lukenut Reijo Hukkanen ja kirjoittaneet Kai Linnilä ja Sari Savikko. Samalla neljä äänikirjalukijaa palkittiin kunniamaininnoin pitkästä ja ansiokkaasta työstä näkövammaisille suunnattujen äänikirjojen lukijana (Raila Hämäläinen, Tuomo Niemelä, Ursula Uotinen ja Soila Wardi).

Näyttelyt

Celia-kirjasto ja Iiris-keskuksessa toimiva Näkövammaismuseo toteuttivat museoon loppusyksyksi näyttelyn, joka esitteli äänikirjan vaiheita 50-luvulta nykypäivään. Myös Oulun kaupungin kirjasto ja Kuopion pääkirjasto toteuttivat äänikirjaa esittelevät näyttelyt. Lisäksi Celia-kirjasto esitteli äänikirjan vaiheita Helsingin kirjamesseilla 27.–30.10. Esillä oli vanhoja äänikirjaformaateja ja niiden kuuntelulaitteita, ja messuosastolla sai ottaa osaa leikkimieliseen "Tunnista lukija"-kilpailuun.

LIITE 3: Daisy-kuuntelulaitteiden lainaus käynnistyi

Celia-kirjasto on tuottanut huhtikuun 2005 alusta lähtien kaikki uutuuskirjansa sekä digitaalisessa Daisy- että analogisessa c-kasettimuodossa. Tavoitteena on luopua vuosikymmenen loppuun mennessä kokonaan c-kasettien lainaamisesta. Daisy-kirjojen kuuntelemiseen tarvitaan kuuntelulaite, joka osaa toistaa Daisy-tekniikalla tuotettuja cd-rom-levyjä.

Koska Celian tehtäviin kuuluu lain (Laki näkövammaisten kirjastosta) mukaan vain näkövammaisten ja lukemisesteisten kirjastotoiminnan järjestäminen, kirjasto ei saa valtiolta rahoitusta äänikirjojen kuuntelulaitteiden lainaamiseen. Tästä syystä Näkövammaisten Keskusliitto perusti vuonna 2005 Daisy-kuuntelulaitteiden palvelun, jonka tehtävänä on lainata Daisy-soittimia kirjaston asiakkaille.

Daisy-kuuntelulaitteiden palvelu aloitti toimintansa maaliskuussa 2005 RAY:n projektiavustuksella. Kuuntelulaitteiden palvelu lainaa soittimia niille kirjaston asiakkaille, jotka eivät saa laitetta opiskeluun tai työhön liittyvänä apuvälineenä. Tavoitteena on, että vuoden 2007 loppuun mennessä kaikilla kirjaston noin 10 000 äänikirjalainajalla olisi käytössään Daisy-soitin.

Daisy-kuuntelulaitteiden palvelu poimi kesällä 2005 3000 Celian asiakasta jonottamaan kuuntelulaitetta. Celia luovutti asiakastietojaan sopimuksen turvin.

Kuuntelulaitteen lainajaksi voivat päästä kirjaston henkilöasiakkaat – eivät laitosisakkaat kuten yleiset kirjastot tai hoiva- ja palvelulaitokset. Koska palvelua rahoitetaan Raha-automaattiyhdistyksen avustuksella, myös Ahvenanmaalla tai ulkomailla vakituisesti asuvat lainajat ovat palvelun ulkopuolella. Palvelun piiriin kuuluvat kaikki kirjaston asiakkaat lukemisesteestä riippumatta, mutta Näkövammaisten Keskusliitto priorisoi alkuvaiheessa näkövammaisia lainajia.

Vuoden 2005 loppuun mennessä kuuntelulaitteiden palvelu oli lainannut 1416 soitinta Celian asiakkaille. RAY:n projektiavustus on saanut jatkoa, joten vuoden 2006 tavoitteena on lainata 4000 - 5000 kuuntelulaitetta lisää.

Daisy-kirjoja voi kuunnella myös joillakin Mp3-kuuntelun mahdollistavilla CD-soittimilla sekä tietokoneeseen asennettavalla lukuohjelmalla.

LIITE 4: Braille-neuvottelukunnan toimintakertomus 2005

Celia – Näkövammaisten kirjaston yhteydessä toimii Braille-neuvottelukunta pistekirjoituksen ja näkövammaisten oppimateriaalien asiantuntijaelimenä. Braille-neuvottelukunnan tehtävistä on säädetty Näkövammaisten kirjaston asetuksessa 639/1996. Kunkin Braille-neuvottelukunnan toimikausi on neljä vuotta.

Braille-neuvottelukunta 1.5.2002-30.4.2006

Teuvo Heikkonen, puheenjohtaja, tiedonsaantijohtaja, Näkövammaisten Keskusliitto ry.

Heikki Alavesa, oik. kand., Näkövammaisten Lasten Tuki ry

Riitta Eronen, tutkija, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus

Marja-Leena Kartovaara, tuotantopäällikkö, Celia – Näkövammaisten kirjasto

Iiro Nummela, projektipäällikkö, Näkövammaisten Keskusliitto ry

Maria v. Rutenberg, psykologian maisteri, Arlainstituutti

Sari Talja, alueellinen pistekirjoituksen ohjaaja, Näkövammaisten Keskusliitto ry.

Neuvottelukunta on kutsunut pysyväksi asiantuntijaksi kokouksiinsa ohjaavan opettajan Riitta Kangasahon Jyväskylän näkövammaisten koulusta.

Sihteerinä toimii oppimateriaalisuunnittelija Liisa Hietaketo-Vieno Celia – Näkövammaisten kirjastosta. Braille-neuvottelukunnasta löytyy tietoa Celia – Näkövammaisten kirjaston kotisivuilta www.celialib.fi ja sille on avattu oma sähköpostiosoite braille@celialib.fi.

Kokoukset

Braille-neuvottelukunta kokoontui vuonna 2005 viisi kertaa. Kaikki kokoukset pidettiin Celiassa. Maaliskuun kokouksen yhteydessä pidettiin Braille-neuvottelukunnalle Daisy-kirjaa (eli digitaalista äänikirjaa) esittelevä keskustelu- ja tutustumistilaisuus. Markku Leino kertoi Daisy-hankkeen historiasta ja Iiro Nummela esitteli Daisy-kirjaa. Osa Braille-neuvottelukunnasta osal-

listui erikoistutkija Kirsi Keravuoren (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura) pitämään esitelmätilaisuuteen. Esitelmä käsitteli sokeain kirjastotoiminnan historiaa. Saman kokouksen yhteydessä neuvottelukunta tutustui Näkövammaismuseoon museoamanuenssi Kari Huuskosen johdolla. Musiikinopiskelija Riikka Hänninen vieraili toukokuun kokouksessa, jonka teemana oli pistenuottikirjoitus ja pistenuottien tuottaminen. Joulukuun kokouksessa vierailivat Jyväskylän näkövammaisten koulun opettajat Helena Palmari ja Leena Vanhatalo. Tässä kokouksessa käydyssä keskustelun pohjalta päätettiin vuonna 2006 perustaa työryhmä laatimaan ohjetta siitä, miten tulisi kirjoittaa matemaattista tekstiä elektronisiin kirjoihin. Ohjeiden laatimista vaikeuttavat puhesyntetisaattorien sekä pistenäyttöjen käyttö. Puhesyntetisaattorit tulkitsevat huonosti matemaattisia erikoismerkkejä ja jättävät välimerkit lausumatta. Pistenäyttöille on olemassa erilaisia tulkintalukkoita, joiden yhtenäistäminen olisi tarpeen.

Alkuvuonna 2005 neuvottelukunnan käsittelemien aiheiden johtavana teemana oli näkövammaisille soveltuva DAISY-kirja (Digital Accessible Information SYstem), kun taas loppuvuonna neuvottelukuntaa työllisti loka-marraskuun vaihteessa voimaan astunut EU-direktiivi, joka velvoittaa lääketieteellisuuden varustamaan uudet lääkepakkaukset pistemerkinnöillä. Useat lääke- ja lääketekniikka-alan yritykset ja Pohjoismaista ovat pyytäneet asiantuntijalausuntoja Braille-neuvottelukunnalta. Uuden lääkelain ja lääkelaitoksen antamien määräysten perusteella ainakin lääkkeen kaupan nimi sekä vahvuus pitää merkitä pakkaukseen pistekirjoituksella. Pistekirjoituksen osalta noudatetaan EU:n komission ohjetta sekä pistekirjoituksen merkintätapojen osalta opetusministeriön Braille-neuvottelukunnan ja potilasjärjestön (Näkövammaisten Keskusliitto ry) suosituksia. Jatkossa myös lääkkeen tuotetiedot pitää potilasjärjestön pyynnöstä valmistaa esteettömään muotoon. Louis Brailleen 1825 kehittämää pistekirjoitusta käytetään maailmanlaajuisesti, ja perusmerkistö on kansainvälinen. Merkistöt eroavat kuitenkin matemaattisten ja muiden erikoismerkkien osalta. Monia näistä erikoismerkeistä tarvittaisiin pakkausmerkintöihin. Haasteena on nyt löytää Pohjoismaihin sopiva yhteinen merkintätapa sekä lisäksi kansainvälinen merkintätapa monille lääkepakkausissa esiintyvillä merkinnöillä.

Matkat

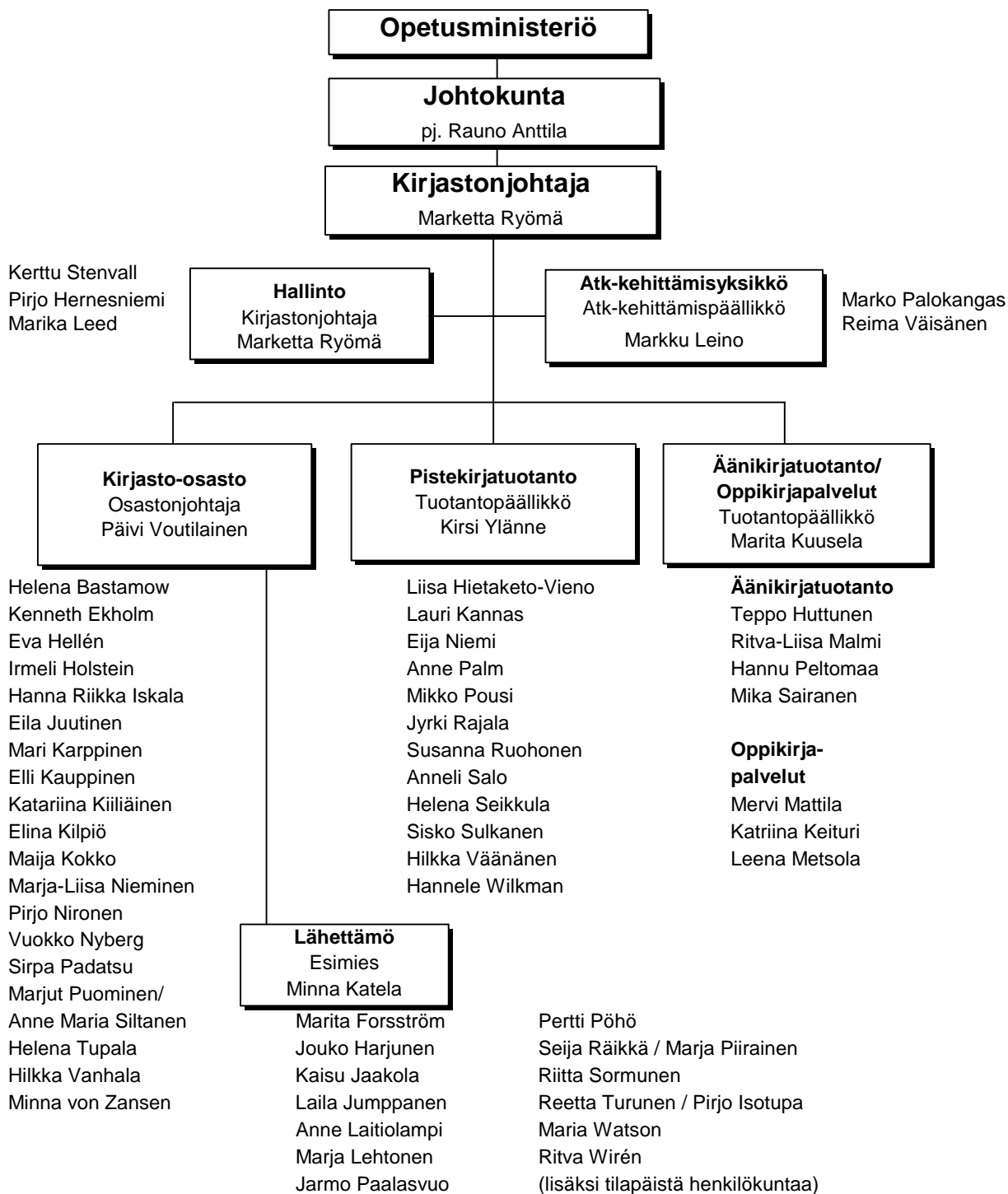
Iiro Nummela osallistui Näkövammaisten Keskusliiton edustajana ja Liisa Hietaketo-Vieno Braille-neuvottelukunnan edustajana Lontoossa 1. - 2.4.2005 pidettyyn Daisy-konsortiumin kokoukseen.

Maria von Rutenberg ja Marja-Leena Kartovaara osallistuivat Tanskassa (Fuglsangcentret, Fredericia) 20. - 21.10. pidettyyn pohjoismaisten Braille-neuvottelukuntien kokoukseen. Maria von Rutenberg raportoi Suomessa tapahtuvasta kehityksestä otsikolla Nu og Fremtiden (Nyt ja tulevaisuudessa).

Braille-neuvottelukunta 1.5.2002 – 30.4.2006 (Kuva: Anneli Salo)

LIITE 5: Celia-kirjaston organisaatio ja henkilöstö 31.12.2005

LIITE 6: Johtokunnan jäsenet vuonna 2005

Rauno Anttila, johtaja, opetusministeriö, puheenjohtaja

Pirkko Virtanen, ylitarkastaja, opetushallitus, varapuheenjohtaja

Leealaura Leskelä, suunnittelija, Kehitysvammaliitto ry.

Teuvo Heikkonen, johtaja, Näkövammaisten keskusliitto ry.

Timo Matsinen, FK, Näkövammaisten kirjastoyhdistys ry.

Jouni Onnela, rehtori, Arlainstituutti

Maija Saraste, kirjastotoimen apulaisjohtaja, Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto

Sinikka Sipilä, toiminnanjohtaja, Suomen kirjastoseura ry.

Karl-Oscar Skogster, päätoimittaja, Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf.

Marketta Ryömä, kirjastonjohtaja, Celia - Näkövammaisten kirjasto

Minna von Zansen, kirjastonhoitaja, henkilöstön edustaja, Celia - Näkövammaisten kirjasto

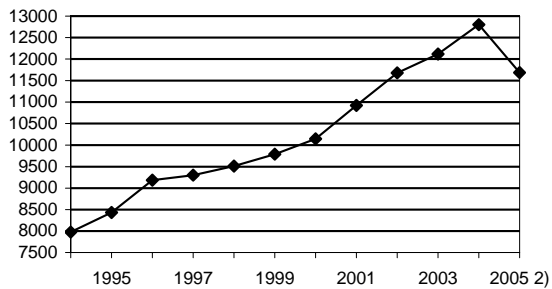
Asiakkaat 2005

Kirjaston asiakkaat aineistoluokittain				Oppikirjapalveluiden asiakkaat		
	Asiakkaita kaikkiaan ¹⁾	joista lainajia	joista uusia lainajia		Asiakkaita kaikkiaan	joista muita kuin näkövammaisia
Analogisten äänikirjojen lainaajat	10 900			Peruskoululaisia	979	680
Digitaalisten ja elektr. kirjojen lainaajat	2 500			Lukiolaisia	48	16
Pisteaineistojen lainaajat	1 100			Korkeakoulu-opiskelijoita	48	5
Yhteensä				Muualla opiskelevia	3	0
2005 ²⁾	11 685	540	1 196	Yhteensä		
2004	12 805	552	1 265	2005	1078	701
2003	12 121	497	1 410	2004	970	642
2002	11 679	479	1 514	2003	621	410
2001	10 921	398	1 531	2002	598	387
2000	10 147	363	1 220	2001	605	383
1999	9 788	319	1 116	2000	459	201
1998	9 509	296	1 027	1999	453	135
1997	9 302	270	1 095	1998	338	71
1996	9 182			1997	330	
1995	8 430			1996	299	
1994	7 973			1995	283	
Muutos -04/05	-9 %	-2 %	-5 %	1994	250	
				Muutos -04/05	11 %	9 %

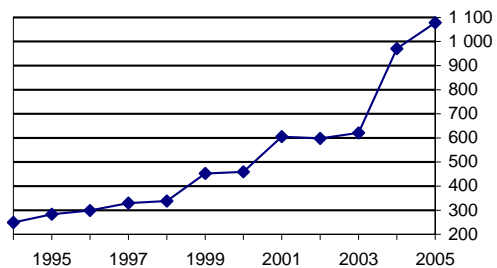
¹⁾ Useasta aineistolajista lainasi n. 3 000 asiakasta

²⁾ Rekisteröityneet asiakkaat 31.12.2005. Poistetut asiakkaat eivät ole mukana luvussa.

Kirjasto-osaston asiakkaat
1994 - 2005

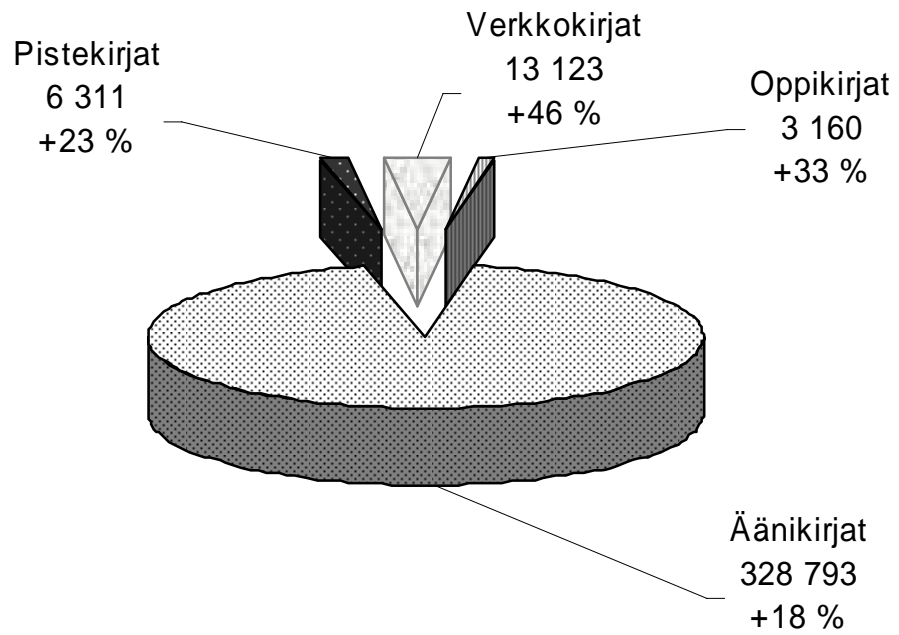

Oppikirjapalveluiden asiakkaat
1994 - 2005

Lainausmäärät aineistolajeittain 2005

Yhteensä 351 387 kirjalinnaa (+18 %)

Kirjahankinnat kirjakokoelmaan 2005

Kauno- ja tietokirjallisuus		Äänikirjat		Pistekirjat		Verkko- kirjat Uusia nimek- keitä
		Uusia ¹⁾ nimekkeitä	Kopioita ²⁾	Uusia nimekkeitä	Kopioita	
Suomenkielinen kirjallisuus		728	8 194	272	324	
Ruotsin- ja vieras- kielinen kirjallisuus		350	1 169	12	13	
Yhteensä	2005	1 078	9 363	284	337	291
	2004	1 084	8 983	341	395	84
	2003	1 039	8 180	274	298	81
	2002	1 178	9 688	246	261	83
	2001	1 242	11 244	338	374	89
	2000	1 260	11 098	346	378	81
	1999	1 138	9 719	210	280	83
	1998	968	7 788	231	292	77
	1997	1 028	7 855	247	388	
	1996	1 200	8 455	287	406	
	1995	1 031	7 028	333	450	
	1994	1 084	6 817	403	528	
	1993	1 029	8 626	278	427	
1992	991	9 291	258	367		
1991	1 203	12 326	276	492		
Muutos 2004/2005		-1 %	4 %	-17 %	-15 %	246 %

¹⁾ Sisältää äänilehtien numerot (4) ja kuunnelmat (11)

²⁾ Lisäksi rikkinäisten tilalle uusia C-kasetteja 7 000 kpl.

Hankintapaikan mukaan (nimekettä)	Suomen- kieliset äänikirjat	Ruotsin- ja vieraskiel. äänikirjat	Piste- kirjat	Verkko- kirjat
Ulkopuoliset äänittämöt	586	38		
Kirjaston tuotantoyksiköt	128	45	265	291
Kaupalliset markkinat tai lahjoitukset	14	267	19	
Yhteensä	728	350	284	291

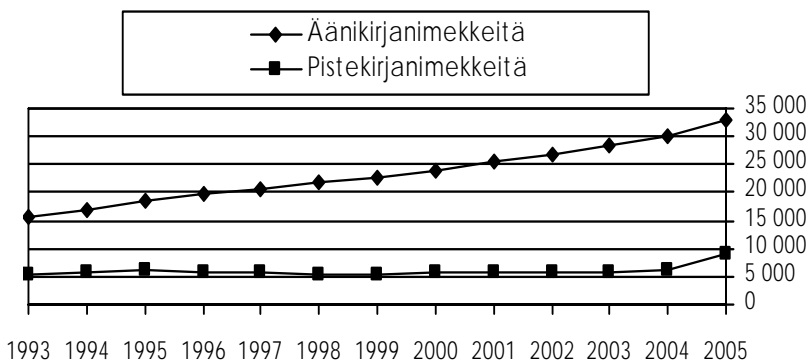
Kirjakokoelma 31.12.2005 ²⁾

KAUNO- JA TIETOKIRJALLISUUS	Äänikirjat		Pistekirjat		Verkko- kirjat Nimekkeitä
	Nimekkeitä	Kappaleita	Nimekkeitä	Kappaleita	
Suomenkieliset ¹⁾			5 953	6 852	869
analogiset	18 306	118 447			
digitaaliset	773	4 089			
Ruotsin- ja vieraskieliset			829	864	
analogiset	7 921	18 726			
digitaaliset	891	1 540			
OPPIKIRJAT			2 133		E-kirjat 1 006
analogiset	4 438				
digitaaliset	590				
YHTEENSÄ					
2005	32 919	142 802	8 915	7 716	1 875
2004	29 932	131 142	6 266	6 915	578
2003	28 333	116 684	5 960	6 648	494
2002	26 571	149 490	5 731	6 568	413
2001	25 370	145 221	5 672	6 528	330
2000	23 970	136 544	5 594	6 657	241
1999	22 703	133 298	5 455	6 167	160
1998	21 972	134 767	5 373	6 127	77
1997	20 657	148 223	5 689	7 946	
1996	19 773	143 160	5 876	8 301	
1995	18 513	138 943	6 112	8 367	
1994	17 051	135 478	5 662	8 227	
1993	15 795	143 571	5 259	8 037	

¹⁾ Suomenkielinen äänikirjakokoelma sisältää 4 404 Clarke&Smith-kirjaa, joista ei ole kopioita.

²⁾ Vuoden 2005 luvuissa ovat mukana oppikirjat, vuoden 2004 luvuissa ei.

Kirjakokoelma 1993 - 2005

Digitaalisen Daisy-kokoelman kartunta (kauno- ja tietokirjallisuus)

	Nimekkeet
Digitoitu perusnauhoja Yhteensä	1184
Digitaaliset äänitykset Yhteensä	961
Ostot /vaihdot/ lahjat Yhteensä	789
Kaikki yhteensä	2934

Kirjatuotanto omissa tuotantoyksiköissä 2005

	Oppikirjat	Kauno- ja tieto- kirjallisuus	Koe- ja moniste- materiaalit	Yhteensä	Muutos 2004-2005
PISTEKIRJAT					
Uustuotanto					
- nimekkeitä	180	²⁾ 202	20	402	0 %
- originaalisivuja yhteensä	77 436	85 783	686	163 905	5 %
freelancetyönä	52 572	83 889	371	136 832	0 %
kirjastossa	24 864	1 894	315	27 073	43 %
Kohokuvia, sivuja	4 641	29	12	4 682	3 %
Kopioita					
- pistekirjoja	476	341	73	890	-2 %
- sidoksia	5 367	1 422	230	7 019	3 %
ELEKTRONISET KIRJAT					
Uustuotanto					
- nimekkeitä	150	296	1	447	77 %
- originaalisivuja yhteensä ¹⁾	75 289	85 534	38	160 861	26 %
freelancetyönä	50 845	24 205		75 050	2 %
kirjastossa	24 444	61 329	38	85 811	59 %
Kopioita					
- e-kirjakopioita	369	296	1	666	43 %

¹⁾ Sivut vastaavat pistesivuja

²⁾ Lisäksi on tehty 107 luetaan yhdessä- tai koskettelukirjaa, joiden sivumäärä on pieni.

	Oppi- kirjat	Kauno- ja tieto- kirjallisuus	Yhteensä	Muutos 2004 - 2005
Äänikirjat				
Uustuotanto				
- nimekkeitä ¹⁾	291	175	466	38 %
- perusäänityksiä, tuntia	4 086	1 723	5 809	57 %
Kopioita				
- valmistettuja äänikirjoja	996	3 849	4 845	22 %

¹⁾ Kaikki perusäänitykset on tehty digitaalisesti.

Kirjatuotanto 1991 – 2005 ¹⁾

Kauno- ja tietokirjallisuus

Vuosi	Äänitettyjä nimekkeitä suomenkieliset	Äänitettyjä nimekkeitä ruotsin- ja vieraskieliset	Äänitettyjä nimekkeitä yhteensä	Valmistettuja äänikirja-kopioita	Valm. pistekirja-nimekkeitä	Valm. elektr. kirjoja nimekettä	Valm. nimekkeitä yhteensä
1991	800	n. 110	910	12 330	220	-	1 130
1992	710	n. 110	820	9 290	180	-	1 000
1993	650	90	740	8 630	230	-	970
1994	660	100	760	6 820	340	-	1 100
1995	660	130	790	7 030	250	-	1 040
1996	730	150	880	8 450	270	80	1 230
1997	550	150	700	7 850	210	-	910
1998	520	90	610	7 800	160	77	850
1999	660	100	760	9 720	200	83	1 040
2000	780	110	890	11 100	290	81	1 260
2001	766	100	866	11 200	307	92	1 265
2002	697	87	784	9 700	206	81	1 071
2003	686	101	787	8 200	229	80	1 096
2004	679	62	741	9 000	248	80	1 069
2005	714	83	797	9 400	202	296	1 295
-91/-05	-11 %	-25 %	-12 %	-24 %	-8 %		15 %

Oppikirjat

Vuosi	Äänitettyjä nimekkeitä	Valmistettuja äänikirja-kopioita	Valm. pistekirja-nimekkeitä	Valmistettuja pistekirja-sidoksia	Valm. el.kirjoja nimekkeitä	Valm. oppikirjanimekkeitä yht.
1991	330	n.700	170	4 800	-	530
1992	390	n.650	150	6 820	-	570
1993	400	n.800	170	8 010	4	594
1994	440	950	160	7 850	4	604
1995	370	900	200	8 520	14	584
1996	310	1 000	200	8 470	28	538
1997	310	1 000	210	9 650	49	569
1998	280	870	180	9 070	62	522
1999	240	970	160	8 800	99	500
2000	135	790	160	6 800	83	380
2001	228	1330	172	6 300	105	505
2002	220	948	192	5 600	128	540
2003	203	569	183	5 650	111	497
2004	173	440	137	5 200	172	482
2005	291	996	180	5 367	150	621
-91/-05	-12 %	42 %	6 %	12 %		17 %

¹⁾ Tilasto ei sisällä markkinoilla valmiina ostettuja ääni- ja pistekirjanimekkeitä.